

КУЛЬТУРА

WWW.KIMPRESS.BY

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА

СЯБРЫНЫ ВАСІЛЬКОВЫ АБЯРЭГ

"Цвяток Радзімы..." — васілёк — у дваццаты раз уплецены ў іміджавую палітру сусветна вядомага форуму мастацтваў у Віцебску. Ён як сімвал, як сакральны абярэг, што сышоў з шаўковых шляхоў сліцкіх паясоў. Абярэг, пад покрывам якога — Сяброўства, Любоў і Адзінства...
З юбілейным святам,
наш народны —
Міжнародны!

Славянскі
Базар
у Віцебску

2011

Дваццаць "Славянскіх базараў у Віцебску" — гэта ўжо гісторыя. А юбілей — нагода асэнсаваць папраўдзе ўнікальны нават не фестываль, а цэласную культурна-палітычную з'яву, што, пры ўсёй "стрэсавасці" міленіума (этап пераходу з адной эпохі ў другую не бывае простым), рухаецца наперад, развіваецца, назапашвае добрыя традыцыі, якіх становіцца ўсё больш.

Спачатку той традыцыяй была ідэя еднасці славян. А да яе — валожка як сімвал фестывальнай Беларусі ды конкурс як цэнтр прыцягнення творчых сіл. Мастацкія разгалінаванні то пашыраліся настолькі, што засланялі само "дрэва", то, наадварот, скардвалі пярэстую

"лістоту", пакінуўшы графічную строгасць вектарных напрамкаў, каб з новым сезонам заўважней былі маладыя "парасткі".

Фестывальная ідэя XXI стагоддзя, што дала імпульс новым традыцыям, больш шырокая: згуртаванне народаў і краін, мір і ўзаемаразуменне між імі. Невыпадкова форум пачынаецца цяпер з узнагароджання спецыяльным прызам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь "Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення".

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: "Дык няхай жа фестываль адлюстроўвае дух народа: будзе такім жа добрым, адкрытым і шчодрым!"

Яскравае пажаданне Кіраўніка дзяржавы, выказанае на леташнім "Славянскім базар у Віцебску", падкрэслівае самы важны аспект глабальнай гуманістычнай задачы міжнароднага форуму з яго неад'емнай "духоўнай інфраструктурай".

З'явілася і Алея зорак, дзе ўвечаны імёны ўганараваных.

Памятаеце Багдановічавы радкі пра жыта, якое не можа існаваць без васількоў? Менавіта гэтая асацыяцыя прыходзіць кожны ліпень, калі рыхтуецца спецыяльны выпуск "Культуры", прымеркаваны да Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску". Асабліва ярка словы класіка гучаць сёлета, у год 20-годдзя Незалежнасці Рэспублікі Беларусь. Сапраўды, збажыну дасягненняў — сімвалічны Хлеб маладой суверэннай дзяржавы — цяпер папросту немагчыма ўявіць без тых васількоў — яе Песні, — што шчодр-

раю рукою мастацтва рассыпае гэты слыны форум пад дэвізам "Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення".

Словы тыя цягам апошніх гадоў акрэслілі пазіцыю фестывалю на новай прыступцы яднання народаў пры дапамозе Культуры. Фестываль, такім чынам, абапіраючыся на словы Прэзідэнта на ўрачыстасцях з нагоды Дня Незалежнасці Бацькаўшчыны, адлюстроўвае стратэгію дзяржавы. "Наша шматвектарная знешняя палітыка заснавана на пры-

нцыпах узаемапавагі, роўнасці і партнёрства".

Так, Беларусь адкрытая свету!

Мы рады вітаць на сёлетнім фестывалі ўсіх яго гасцей з розных краін і кантынентаў! Мы шчыра вітаем на "Славянскім базар у Віцебску" яго новых удзельнікаў — прадстаўнікоў шматмільённай грамады беларусаў свету!

Фота з архіва газеты
"Культура"

"Славянскі базар..." сусветнага значэння

Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску-2011" распачынаецца літаральна праз некалькі дзён пасля ўрачыстага святкавання 20-годдзя беларускай Незалежнасці. І, падаецца, гэта — невыпадкова. Тое ж на пачатку нашай "перадфестывальнай" гутаркі адзначыў і першы намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь Уладзімір КАРАЧЭЎСКІ.

— Уся гісторыя "Славянскага базару ў Віцебску", нібы лакмусавая паперка, адлюстроўвае станаўленне нашай маладой дзяржавы з яе глыбокімі гістарычнымі каранямі. З года ў год праграма фестывалю рабілася ўсё больш багатай на яскравыя падзеі, няўхільна расла і геаграфія яго ўдзельнікаў. За тыя 20 гадоў у віцебскім форуме прынялі ўдзел прадстаўнікі амаль 70 краін! Пагадзіцеся, гэта красамоўнае сведчанне таго, што "Сла-

вянскі базар у Віцебску" набраўся моцы, стаў культурнай падзеяй папраўдзе сусветнага значэння.

Таму сёння мы ўжо не маем асаблівай патрэбы завабліваць на свой "кірмаш" гасцей з розных куткоў свету. Многія вядомыя выканаўцы і прадзюсары з замежжа самі праяўляюць ініцыятыву, імкнучыся туды трапіць. Фестываль стаў міжнародным брэндам нашай краіны, ён моцна паспрыяў таму, што Беларусь сёння ўспрымаецца як важны культурны цэнтр славянскага свету.

Адзначым і яшчэ адну вельмі маляўнічую дынаміку. Удзельнікі фестывалю, якія штогод прыязджаюць у Віцебск з розных краін, заўсёды шчыра здзіўляюцца тым пераўвасабленнем, якія горад спазнаў за гэты непрацяглы час. Прыгажюць яго вуліцы ды плошчы — згадайма хаця б нядаўнюю рэканструкцыю плошчы Перамогі, — адраджаюцца з нябыту выбітныя помнікі беларускай архітэктуры... Таму пастаянныя наведвальнікі фестывалю змаглі стаць сведкамі тых паслядоўных працэсаў маштабнага раз-

віцця, якія адбываюцца ў нашай дзяржаве. А ўбачыць на ўласныя вочы — гэта лепш, чым сто разоў пачуць.

Таму, так бы мовіць, канцэнтрацыя дзвюх падзей у часе — глыбока сімвалічная. Без перабольшвання можна сказаць, што "Славянскі базар" стаў адным з брэндаў нашай незалежнай краіны. Але, у той самы, час, форум ніколі не здолеў бы дасягнуць сваіх вышэйшых дасягненняў без заўсёднай увагі і падтрымкі дзяржавы. Сама яго насычаная на падзеі гісторыя — гэта сведчанне паслядоўнай і мэтанакіраванай культурнай палітыкі Рэспублікі Беларусь.

— Юбілей фестывалю — добрая нагода для падвядзення пэўных вынікаў. Як можна акрэсліць месца "Славянскага базару ў Віцебску" ў культурнай прасторы Беларусі і Еўропы ў цэлым? На вашу думку, якія сваеасаблівыя акцэнты перадусім характарызуюць гэтую падзею?

— У 2005 годзе Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь заснаваў спецыяльны прыз "Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення", які ўрачаецца пад час урачыста-

га адкрыцця "Славянскага базару ў Віцебску". Сутнасць прыза Кіраўніка дзяржавы лаканічна ўвабрала галоўны дэвіз самога фестывалю, які, зрэшты, быў уласцівы яму ад самага пачатку. Форум быў створаны для таго, каб засведчыць, што Беларусь з'яўляецца сталым правадніком ідэй гуманізму і духоўнасці. І менавіта гэтая высакародная місія прыцягвае ўвагу да фестывалю людзей добрай волі з усяго свету.

Фестываль ствараўся, перадусім, як форум славянскіх песні, мэта якога — засяродзіць асаблівую ўвагу менавіта на гэтай адметнай з'яве сусветнай культуры, з яе непаўторнай мелодыкай і эмацыянальнасцю. Традыцыі славянскай песні развіліся і ў эстрадным мастацтве, таму ў тыя пераломныя гады, калі зараджаўся "Славянскі базар у Віцебску", было вельмі важным захаванне іх і надаць ім новае дыханне. Без сумневу, тая задача была выканана надзвычай паспяхова. А разам з ёю — і місія фестывалю: кансалідацыя славянскай супольнасці, захаванне адметных культурных традыцый і менталітэту.

Дарчы, і сама назва фестывалю — надзвычай красамоўная: па сутнасці, яна акрэсліла яго генеральную канцэпцыю. Расшыфруем паслоўна. "Славянскі" — сведчанне той самай адметнай культурнай ідэнтыфікацыі нашых народаў. "Базар" — рэмінісцэнцыя шчырай і добразыхлівай атмасферы нашых старадаўніх кірмашоў і выяўленне таго, што згаданая вышэй важная сацыяльная місія выконваецца менавіта ў фармаце сяброўскага свята. І, урэшце, Віцебск: пагадзіцеся, гэта — вельмі своеасаблівае месца на культурнай карце Беларусі і свету. Горад Шагала, горад многіх іншых вялікіх творцаў... Прысутнасць у назве фэсту гэтага геаграфічнага складніка сведчыць пра даўнасць і значнасць культурных традыцый як Віцебска, так, урэшце, і Беларусі ў цэлым.

Не выпадае сумнявацца ў тым, што за сваё 20-годдзе фестываль дасягнуў значных поспехаў ва ўсіх трох зададзеных ад пачатку напрамках.

— Адна з інавацый форуму — канцэрт нашых землякоў з замежжа, які адбудзецца ў рамках "Славянскага..."

Удзельнікам, гасцям і арганізатарам XX Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”

Дарагія сябры!

Сардэчна віншую вас з адкрыццём XX Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар у Віцебску”!

Ізноў гасцінны Віцебск, што даў сусветнай цывілізацыі дзясцаў мастацтваў, якія сталі гуманістычнымі сімваламі мінулага стагоддзя, сардэчна прымае ўсіх, каму блізкая і дарагая славянская культура.

За гады правядзення фестывалю стаў цэнтрам актыўнага абмену дасягненнямі культуры Беларусі, Расіі, Украіны і іншых дзяржаў, на яго сцэнічных пляцоўках выступілі тысячы лепшых артыстаў з розных краін і кантынентаў, пачалі свой зорны старт шматлікія знаныя цяпер выканаўцы.

Фестываль “Славянскі базар у Віцебску” — наша пасланне да народаў планеты з заклікам жыць у сяброўстве і згодзе, захоўваць традыцыі высокага мастацтва, абапіраючыся на прынцыпы ўзаемаразумення і сапраўднай павагі да ўсіх праяў самабытнасці кожнага народа.

Саюзная дзяржава, асноўнымі прыярытэтамі палітыкі якой з’яўляюцца захаванне агульных гістарычных каштоўнасцей, падтрымка і развіццё творчай актыўнасці і культурнага супрацоўніцтва народаў Беларусі і Расіі, з 1998 года ўдзельнічае ў падрыхтоўцы і правядзенні фестывалю, прымае долевы ўдзел у фінансаванні гэтай знакамітай падзеі.

Адзначаючы 20-ы юбілей фестывалю, з упэўненасцю можна сказаць,

што гэты маштабны культуралагічны праект выйшаў далёка за межы саюзнай прасторы, атрымаў заслужанае міжнароднае прызнанне.

Упэўнены, фестываль “Славянскі базар у Віцебску” яшчэ неаднаразова пацвердзіць сваё права называцца трыбунай высокай духоўнасці, патрыятызму і эстэтычнага выхавання чалавека.

Жадаю фестывалю творчага даўгалецця, а ўсім удзельнікам — натхнення, поспеху і невычэрпнай энергіі, каб у поўнай ступені адчуць прыгажосць і маштаб гэтага свята мастацтваў.

**З павагай,
дзяржаўны сакратар Саюзнай дзяржавы
Павел Барадзін**

З кожным годам на Алеі зорак у Амфітэатры на адно імя становіцца больш. Гэта імёны тых, хто на канцэрце адкрыцця “Славянскага базару ў Віцебску” ўганароўваецца спецыяльным прызам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі “Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення”. На юбілейным фестывалі такога гонару ўдастоены народны артыст СССР, народны артыст Беларусі, старшыня Беларускага саюза кампазітараў Ігар ЛУЧАНОК.

— Гэты прыз — глыбока сімвалічны, — разважае Ігар Міхайлавіч. — Мір і ўзаемаразуменне — вось тыя асноўныя рэчы, на іх трымаецца свет. Мастацтва ж спрыяе гэтым нават больш за палітыку. А музыка — увогуле не патрабуе перакладу. Таму “Славянскі базар у Віцебску”, што яднае вакол музыкі розныя віды мастацтваў, а вакол славян — іншыя народы, можна лічыць, да ўсяго, адной з самых яркіх міратворчых акцый.

— Вы былі сярод тых, хто не толькі стаяў ля калыскі гэтага фестывалю, але і зведаў яго “перадгісторыю”...

— Так, добра памятаю, як у 1987-м у складзе дэлегацыі СССР я ездзіў у Варшаву, дзе мы абмяркоўвалі будучы Фестываль польскай песні ў Віцебску. Праз некалькі гадоў, пасля змены палітычных рэалій, з’яўляюцца кпілі, маючы на ўвазе знікненне СССР з карты свету. “Ну што, канец фэсту?” Я адказаў: “Канца не будзе!” І мы прыдумалі фестываль, які ўспрымае славянскае братэрства — “Славянскі базар”, што пазней канчаткова замацаваў сваю геаграфічную прыналежнасць у самой назве: “Славянскі базар у Віцебску”. Дарэчы, ёсць у мяне і гімн Віцебска, напісаны на словы вядомага ў гэтым горадзе пісьменніка і краязнаўцы Давіда Сімановіча.

— Цікава, што яшчэ вы напісалі апошнім часам?

— Дзве “Малітвы”. Адна — да маёй колішняй рок-оперы “Гусяр”, якая летась была адноўлена і прэзентавана ў новай версіі паэтам і выканаўцам Андрэем Скарыніным. Гэтая “Малітва” — на словы Янкі Купалы, але не тыя, што мы добра ведаем па аднайменнай песні Алега

**Ігар ЛУЧАНОК, народны артыст СССР,
народны артыст Беларусі:**

“Не міф, а рэальнасць!..”

Молчана ў выкананні Уладзіміра Мулявіна. Тут выкарыстаны ранейшы верш — 1910 года. Планаецца, што гэтая “Малітва” будзе гучаць на пачатку і ў фінале “Гусяра”. Другая ж “Малітва” — на словы Андрэя Скарынікіна. Яна не зусім звычайная, вельмі ёмістая і нечаканая ўжо па сваім паэтычным вырашэнні. За тры хвіліны, пакуль доўжыцца песня, перад слухачамі паўстае ўсё жыццё чалавека, этапы якога выклікаюць паралелі з усходам, зенітам (росквітам) і заходам. Яе ўжо спяваў Леанід Барткевіч, а хутка запіша Іосіф Кабзон.

— **Вашы песні гучаць далёка за межамі Беларусі...**

— Толькі за апошні час адбыліся мае канцэрты ў Цюмені, Санкт-Пецярбургу, Маскве, Новасібірску, іншых расійскіх гарадах. А таксама ва Украіне: у Кіеве, Данецку. І паўсюль я пачуваю сябе не чужым, а сваім. Дванаццаць гадоў таму маю зорку заклалі на Алеі зорак у Маскве. Я атрымаў прыз Міждзяржаўнага фонду гуманітарнага супрацоўніцтва краін — удзельніц СНД “Зоркі Садружнасці” ў галіне культуры і мастацтва за 2010 год. Іосіф Кабзон запісаў 25 маіх песень. А колькі іх спяваюць Тамара Гвердцытэлі, Леў Лешчанка, іншыя салісты розных краін! Так што славянскае братэрства — не міф, а рэальнасць!

Н.Б.

На здымку: Ігар Лучанок пад час закладкі зоркі Уладзіміра Мулявіна і “Песняроў” у 2010 г.

Фота Андрэя СПРЫНЧАНА

— Варта адзначыць, што гэты канцэрт стане ўрачыстым адкрыццём Першага Фестывалю мастацтваў беларусаў замежжа. Безумоўна, такая падзея мае асаблівую важнасць для ўсяго нашага народа, і каб надаць дадзенаму мерапрыемству больш паважны статус ды прыцягнуць да яго дадатковую ўвагу грамадскасці, мы вырашылі даць пачатак новаму фестывалю ў рамках праслаўленага міжнароднага форуму. Спадзяюся, наведвальнікі апошняга належным чынам адзначыць гэты новы пункт у яго насычанай праграме.

— **Культурныя мерапрыемствы ва ўсім свеце прыцягваюць мноства турыстаў. Ці стаў запатрабаваным турыстам “Славянскі базар у Віцебску”?**

— Вы закранулі яшчэ адну вельмі важную адметнасць гэтага фестывалю. Бо інтарэс да яго з боку турфірм сёлета спазнаў папраўдзе ўнушальны скачок у параўнанні з мінулымі гадамі. Заявак было столькі, што часам попыт рызыкаваў перавысіць нашы магчымасці. Ад-

соль робім заканамерную выснову: фестываль цікавы не толькі віцебскай публіцы. Гэта — па-першае. А па-другое — цікавасць да яго з года ў год толькі ўзрастае. Адпаведна, горад мае належны стымул для далейшага развіцця сваёй турінфраструктуры — каб яна магла задаволіць усе размаітыя патрабаванні гасцей з розных краёў. У тым, што іх колькасць з года ў год будзе адно павялічвацца, я абсалютна перакананы.

— **Раней пад час сваіх “перадфестывальных” камандзіровак у Віцебск я заўсёды атрымліваў просьбы ад знаёмых набыць білеты на тую або іншую імпрэзу “Славянскага...”. Сёлета купіць іх можна было не толькі ў мясцовых касах, але і не выходзячы з дому — праз Інтэрнэт. Ці апраўдала сябе гэтая інавацыя?**

— Без сумневу, яна спрычынілася да таго, што продажы білетаў на фестываль сёлета сталі папраўдзе рэкорднымі: ужо за тыдзень да яго адкрыцця яны перавысілі 90% ад агульнай іх колькас-

ці. Прычым, як паведаміў дырэктар форуму Радзівон Бас, тыя білеты, якія рэалізаваліся менавіта праз Інтэрнэт, раскуплены амаль што ўсе! І гэта заканамерна.

Дзякуючы сістэме продажу праз Інтэрнэт чалавек, які знаходзіцца ў любым кутку Беларусі, можа забраніраваць сабе месца ў Амфітэатры са сваёй уласнай кватэры. І такой магчымасцю скарысталіся многія. Што характэрна, заяўкі паступалі не толькі са сталіцы ды іншых буйных гарадоў, але нават і з невялікіх мястэчак. Сучасныя тэхналогіі трывала ўвайшлі ў жыццё беларусаў, і людзі ўжо паспелі ацаніць той камфорт, які яны здатныя забяспечыць. Лішне нават казаць, што досвед продажу электронных білетаў, які быў апрабаваны ў такіх маштабах менавіта пад час сёлета “Славянскага базару...”, можна ацаніць толькі станоўча. Адпаведна, мы і надалей будзем актыўна пашыраць такія формы камунікацыі са спажыўцом.

— **У звязку з юбілеем фестывалю, лагічна задаць і яшчэ адно пытанне: у якім стратэгічным напрамку ён будзе развівацца ў наступныя гады?**

— Натуральна, што той асноўны пасыл форуму, пра які я казаў раней, ні ў якім выпадку не зменіцца. Можна гаварыць толькі пра далейшае яго развіццё. Таму мы імкнёмся і надалей пашыраць геаграфію ўдзельнікаў форуму, а таксама павялічыць колькасць аўдыторыі — не толькі непасрэднай, але і дыстанцыйнай, тых людзей, якія назіраюць за ходам фестывальных падзей у сябе дома, ля экрану тэлевізараў. Хацелася б, каб “сігнал з Віцебска” прымаў як мага ў большай колькасці краін. У той самы час, павелічэнне аўдыторыі нямінуча пашырыць і кола ўдзельнікаў — тых яркіх творчых асоб, якія “запаліліся” памкненнем прыехаць на фестываль.

Безумоўна, удасканаленне будзе і відовішчы складнік праграм форуму. Ужо сёлета ён набліжаецца

да ўзроўню шоу сусветных суперзорак, але... У гэтай сферы мяжы дасканаласці, як вядома, быць не можа.

Урэшце, нельга абмінуць увагай і пашырэнне турыстычнага складніка фестывалю — балазе гэты фактар мае і эканамічную, і іміджавую ролю для ўсёй нашай краіны. Наўрад ці можна папракаць Віцебск у браку належнай турінфраструктуры, але, у той самы час, варта адзначыць, што патэнцыял тут пакуль далёка не вычарпаны.

На самым пачатку “Славянскі базар у Віцебску” быў сціплай “сустрэчай сяброў” з трох славянскіх народаў. Не страціўшы сваёй адпачатковай ролі, ён вырас у маштабны культурны форум, што мае агульнаеўрапейскае і нават сусветнае значэнне. Вось напрамак, у якім фестываль будзе і надалей развівацца, захоўваючы, у той самы час, свае традыцыі.

І.С.

Фота Юрыя ІВАНОВА

Начальнік упраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Уладзімір Цярэнцьеў.

Памятаеце шагалаўскую карціну “Палёт над горадам”? Усё правільна, над Віцебскам трэба ўзнёсла лунаць, каб заўважыць да драбніц усё ягонае валашкавае характаво. Валашка, шагалаўская, фестывальная, — сімвал Віцебска. Яна — як пранізлівая фарба на мастакоўскім мальберце, як выразны дамінуючы акорд гарадской “клумбавай сімфоніі”. Дык вось, валашкі мне сустракаліся на кожным кроку, дакладней — на кожным узмаху крыла: на афішных тумбах, білетных мабільных касах, шматлікіх рэкламных налעпках, на газонах і кветніках... Звычайны перадфестывальны антураж, які ніколі не назале і заўжды стварае настрой чакання свята. Менавіта валашкі і паказвалі шлях для шпацыру ў накірунку ад аўтавакзала да Амфітэатра.

Маім гідам па горадзе ў дзень камандзіроўкі стаў начальнік упраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Уладзімір Цярэнцьеў. Тое натуральна, бо ўпраўленне, ягоныя структуры — як гарадскія, так і раённыя — працавалі ў традыцыйным напружаным перадфестывальным рэжыме, але час для гаворкі быў абумоўлены загадзя, таму і праменады па Віцебску будзе з ягонымі каментарыямі. Такім чынам, горад над Дзвіной і яго перліна — “Славянскі базар...”! І маё першае пытанне — пра канцэпцыйную дамінанту форуму, на якое суразмоўца адказаў лаканічна:

— Паўтару словы гендырэктара форуму Радзівона Баса, які ўчора на гэткае ж пытанне адказаў: “У нас цяпер рыхтуецца да паказу фільм пра гісторыю “Славянскага базару...”. Дык там спявак Валерыі Ляонцьеў разважае над тым, што няма ніякай патрэбы штосьці змяняць у фестывалі: ён — традыцыйны і тым цікавы”. Ад сябе зазначу толькі адно: калі б форум быў аднастайны, дык не раскупілі б на сёння 92 працэнты білетаў.

Палёт над Віцебскам:

Перадфестывальны праменады у кірунку “Славянскага базару...”

Дзвіна да “Дзвіны” даўдзе

Маршрутка з Мінска прыйшла ў Віцебск апоўдні, калі паўсюль панавала спэка. Цягнула да рачной прахалоды. Было вялікае падаэрэнне, што пасля абеду лёгкія аблокі ператворацца ў пагрозлівыя хмары, якія пральюцца шматгадзіннай залевай. Як аказалася, і гэтая віцебская летняя “традыцыя” засталася нязменнай. А што ж зменіцца-пераўтворацца-абновіцца?

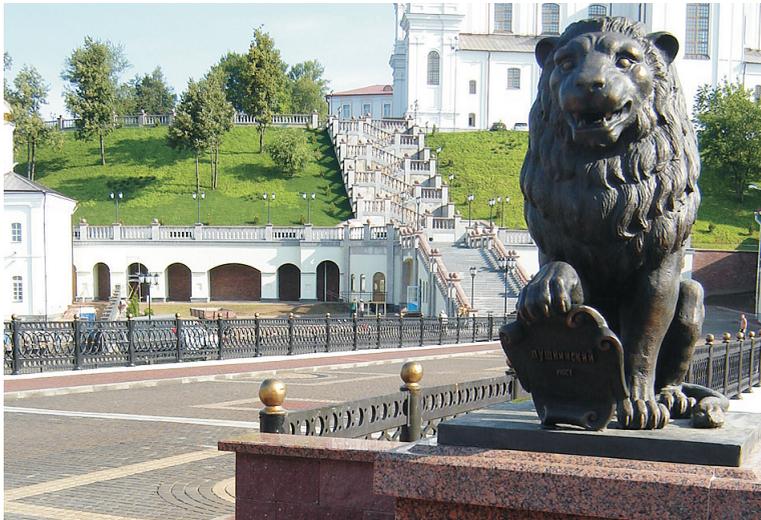
— Пачну непасрэдна з горада, — кажа Уладзімір Цярэнцьеў. — З’явіліся абсалютна новыя аб’екты. Да прыкладу, пешаходная вуліца Суворова — наш “віцебскі Арбат”. Цяпер працуем над гасцініцамі. У “Віцебску” да адкрыцця фестывалу будзе здадзена дзесяць новых апартаментуў, у “Лучосе” з’явіцца кандыцыянеры. Значна павялічылася колькасць гандлёвых кропак і прадпрыемстваў грамадскага харчавання. І ўсё — для таго, каб і госці “Славянскага базару...”, і яго ўдзельнікі маглі пачуваць сябе камфортна... Мы заўжды імкнёмся здзіўляць, але сёлета многія Віцебск проста не пазнаюць. І гэта — вынік намаганняў і гарадскіх, і абласных улад. Зроблена і магчымае, і немагчымае...

Перад Кіраўскім мостам праз Дзвіну даўдзецца сустрацца з гендырэктарам “Славянскага базару...” Радзівонам Басам, фотавыва якога глядзела ў зарэчную перспектыву з высокага вулічнага бігборда пад назвай “Чалавек года Віцебшчыны”.

Пытаюся ва Уладзіміра Цярэнцьева пра апошнія штрыхі, што засталася ўнесці да агульнай маштабнай карціны сёлетаўнага форуму.

— На 95 працэнтаў ўжо гатова Канцэртная зала “Віцебск”. Зранку там быў: на сцены пачалі наносіць венецыянскую тынкоўку, манцюрюцца крэслы... Словам, зала набыла больш багатае аблічча. Пад час XX Міжнароднага фестывалу мастацтваў тут традыцыйна будзе праходзіць дзіцячы конкурс. Менавіта ў канцэртнай зале ЦК “Віцебск” адбудзецца і Фестываль мастацтваў беларусаў свету... Учора нас наведалі віцэ-прэм’ер беларускага Урада Анатоль Тозік і міністр культуры краіны Павел Латушка: яны цікавіліся ходам падрыхтоўкі да “Славянскага базару...”, гаворка ішла і пра Фестываль мастацтваў беларусаў свету. Гэта абсалютна новы праект у межах “Славянскага...”, і ён будзе надзвычай цікавы і для нашых замежных суайчыннікаў, і для жыхароў Віцебска, і для ўсёй рэспублікі. Хаця б з той нагоды, што на яго збіраюцца прадстаўнікі ды мастацкіх калектывы з 11 краін свету, прадэманструюць сваю этнічную творчасць...

Крыху воддал, на ўзбярэжжы, указальнік прапановаў наведць Цэнтр народных рамёстваў і мастацтваў “Дзвіна”. Ва ўтульным дворыку — зноў валашкі: гэтым разам — жалезныя, са скульптурнай

На адной з пешаходных вуліц.

каванай кампазіцыі мясцовага каваля Ігара Дарошкі “Планета кветак”. Як аказалася, пад час леташняга фестывальнага “Горада майстроў” любіы ахвотны мог паўдзельнічаць у іх вырабе. Сапраўды, людзей аб’ядноўвае мастацтва...

Намеснік дырэктара ўстановы Раман Баярынцаў патлумачыў, што “Дзвіна” на сёння — гэта культурна-гістарычны комплекс, своеасаблівае “Залатое кольца” Віцебска, адна са структур ягога — Цэнтр народных рамёстваў і мастацтваў. А ў “Залатое кольца” ўваходзяць два масты, Кірава і Блахіна, а таксама два рачныя берагі паміж імі.

Цэнтр рыхтуецца да чарговага “Горада майстроў”. Дзея гэтая, як тлумачыць Раман Баярынцаў, — самастойная, фінансавана ад “Славянскага базару...” не залежыць, бо ладзіцца па прынцыпе самаакупнасці. План платных паслуг на ліпень — 60 мільёнаў рублёў, удвая больш, чым у мінулым годзе. Справа ў тым, што з леташнім ліпенскім планам Цэнтр справіўся паспяхова, таму заданне яму і падоўлі. Лішне казаць, што сёлетні кірмаш-продаж пройдзе ў напружаным камерцыйным, так бы мовіць, рэжыме.

Як зазначае ў працяг тэмы Уладзімір Цярэнцьеў, сёння варта казаць і пра камерцыйны поспех ды самаакупнасць фестывалу наогул. Калі пачыналіся першыя “Славянскія базары”, прыгадвае ён, іх самаакупнасць ледзь перавышала 20-працэнтны рубаж. На леташнім жа фестывале паказчык склаў 68 працэнтаў. “Старшыня Віцебскага аблвыканкама Аляксандр Косінец паставіў канкрэтную задачу: самаакупнасць мерапрыемства павінна быць максімальнай. Таму сёлетнія фестывальныя праекты маюць камерцыйную скіраванасць”, — зазначае наш суразмоўца.

Але вернемся да Цэнтра. У ім — тры майстры па ткацтве і кераміцы. А ў перспектыве, пры пашырэнні магчымасцей, тут з’явіцца кузня, прыступяць і да дрэвапрацоўкі, а праз дарогу ад “Дзвіны” паў-

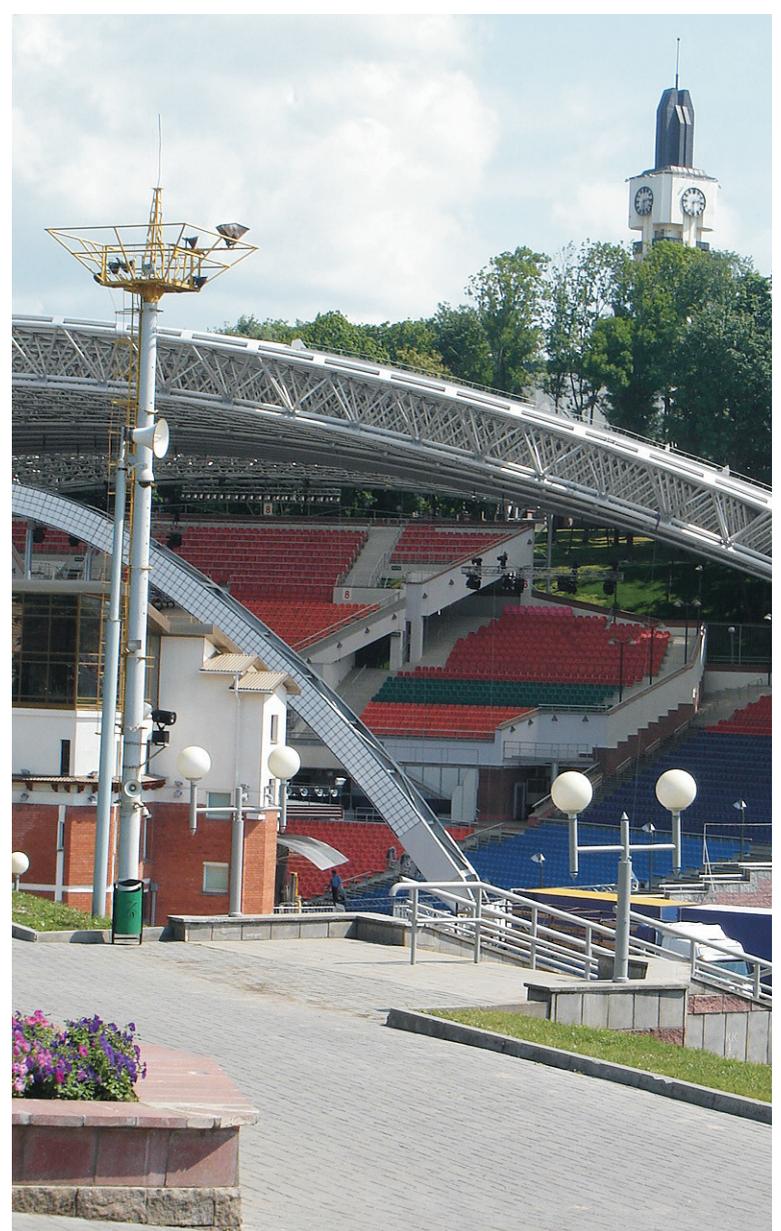
стане аматарскі Дом рамёстваў, дзе рэй будучыя вясці народныя калектывы, самадзейныя мастакі... На сёння ў Цэнтры працуюць сем кіраўнікоў гурткоў, у кожным з якіх займаецца па 15 чалавек — дзяцей і дарослых. Ёсць дзве платныя выставачныя залы і філіял — салон-крама “Фэст” па вуліцы Суворова, што таксама існуе за кошт пазабюджэтных сродкаў.

3 1 ліпеня “Дзвіна” стала самастойнай гарадской структурай са сваім разліковым рахункам.

— Дзякуючы намаганням губернатара Цэнтр атрымаў дадатковы будынак, побач узводзіцца яшчэ адзін, — каменціруе ўбачанае Уладзімір Цярэнцьеў. — Сюды перабярэцца пэўная колькасць гурткоў, будучы пашыраны плошчы пад рамесніцкія майстэрні. Дарэчы, тры гурткі гістарычнай рэканструкцыі, якія пачалі дзейнічаць напoўніцу менавіта пад дахам “Дзвіны”, сёлета ўпершыню пакажуць на “Славянскім базары ў Віцебску” ўласную творчую праграму. У нас ёсць задумкі і па значным пашырэнні магчымасцей “Фэсту”. Побач, на вуліцы Суворова, знаходзіцца майстэрня скульптара Валерыя Магучага — адзін з вялікіх пакояў яе плануем выкарыстаць як выставачную залу і залу для продажу твораў мастакоў ды майстроў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Дапамогай тут — і сістэма дамоў рамёстваў. База сапраўды магутная. Але няма мяжы дасканаласці: мы гэтую сетку пастаянна пашыраем. Напрыклад, у пасёлку Копысь Аршанскага раёна адкрылася новая ўстанова, дзе мы правялі абласную выстаўку з прэзентацыяй лепшых рамесніцкіх твораў. Усе нашы майстры запрашаны на “Славянскі базар у Віцебску”.

Дзе “пульс” Вернісаж

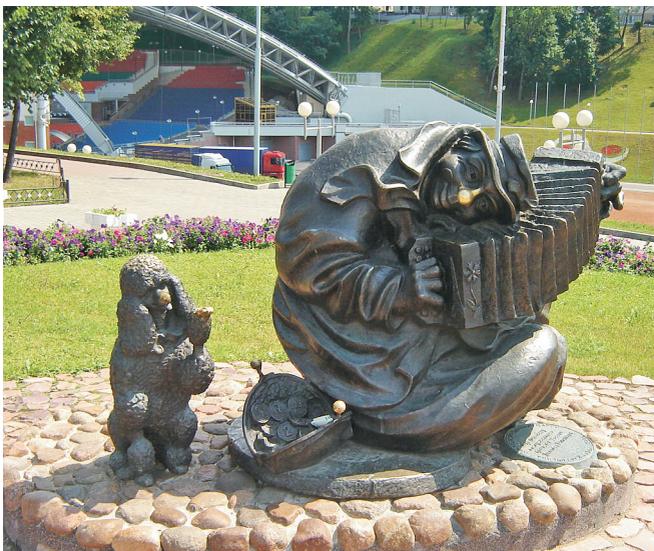
За Кіраўскім мостам направа — вельмі гасцінная і ўтульная гасцініца “Віцебск”, а налева — знакамітыя Коласаўскі і Лялечны тэатры, Уважэнскі сабор

Летні амфітэатр.

Горад рыхтаваўся да фестывалу.

Гарадская скульптура ля Амфітэатра.

"Добры дзень, Радзівон Міхайлавіч!"

Намеснік дырэктара Цэнтра народных рамёстваў і мастацтваў "Дзвіна" Раман Баярынцаў і мастацкі кіраўнік установы Ала Кузняцова ля "Планеты кветак".

працэнты і акцэнты фестывальнага горада

удалечыні, вуліцы Замкавая, Пушкінская, Суворова, што замыкаюць у кольца Стары горад, — шыкоўная, насычаная ўстановамі культуры і кавярнямі пешаходная зона, дзе па ініцыятыве старшыні Віцебскага гарвыканкома Віктара Нікалайкіна і адбываецца Віцебскі вернісаж — месца суботняга і нядзельнага "паломніцтва" жывапісцаў, гараджан, турыстаў. Па пешаходнай зоне там-сям будаўнікі завяршаюць укладку новай пліткі, а дворнікі шчыруюць над чысцінёй літаральна кожнай лесвічнай прыступкі да Дзвіны.

У раёне Старога горада, на кольцы Пушкінская — Суворова, жыве і дырэктар Віцебскага цэнтра сучаснага мастацтва Андрэй Духоўнікаў. Ён і пераканаў мяне, што Стары горад па суботах ды нядзелях пачаў творча "пульсаваць". Справа ў тым, што

мэр, доўга прыглядаючыся да старадаўніх віцебскіх вуліц, вырашыў іх якасна аднавіць, надаць ім гэтку еўрапейскасць, насыціць мастацкімі і артыстычнымі акцыямі. Менавіта ён паспрыяў бесплатковаму, бясплатнаму продажу карцін віцебскіх мастакоў. Праект рэалізуецца пры ўдзеле Цэнтра сучаснага мастацтва. Менавіта гэтую "пульсацыю" і назвалі Віцебскім вернісажам. У абласным аддзяленні Беларускага саюза мастакоў — больш за сотню членаў, але на вуліцы Суворова збіраюцца не толькі яны, але і аматары, студэнты, якія з сакавіка па выхадных прапааноўваюць свае творы. Замежныя турысты, уласна кажучы, тругуюцца не надта. А вучні з мастацкай школы № 1 ладзяць тут пленэры. У выніку атрымліваецца непаўторны мастакоўскі, менавіта віцебскі асяродак.

Кавярні чакаюць гасцей.

Так упрыгожана тэрыторыя "Дзвіны".

Віцебская "традыцыя": Перад залейвай.

Загадчык філіяла ЦК "Віцебск" — "Летні амфітэатр" Анатоль Васенда.

"Дзвіна" пашыраецца.

Пра "інтэлектуальны" Амфітэатр і не толькі

Паміж Ратушай і Амфітэатрам — адзел культуры Віцебскага гарвыканкома. Аблогі паступова пераўтвараюцца ў хмары. Бронзавыя клоўн і сабачка перад уваходам у адзел, падаецца, нават крыху спахмурнелі...

Начальнік аддзела Наталля Шыянок распавядае пра тое, што ўсе вядучыя ўстановы культуры будуць цалкам задзейнічаны пад час "Славянскага базару...", але вялізнае значэнне, на яе погляд, мае святочны настрой, які павінен, як і заўжды, запанаваць у фестывальныя дні на вуліцах і плошчах Віцебска. Маюцца на ўвазе не толькі акцыі Вернісажу, але і новыя праекты — "Беларускія падворкі", "Віцебшчына гасцінная", — а таксама работа гандлю і грамадскага харчавання. Задача

№ 1: любы аб'ект, любое мерапрыемства павінны быць максімальна акупнымі.

Сярод гарадскіх устаноў культуры — 21 бібліятэка, чатыры ўстановы клубнага тыпу, тры — музейнага, восем музычных і мастацкіх школ. Усе актыўна ўключваюцца ў працэс "агучвання" вуліц і плошчаў. Музыканты, мастакі, выкладчыкі і іх вучні, ініцыятыўныя творчыя групы будуць ствараць адпаведны мастацкі антураж, тое, што дырэктар ЦСМ назваў "вулічнай пульсацыяй".

Традыцыйная экспазіцыя, па словах Наталлі Шыянок, чакае гасцей фестывалю ў ДOME-музеі Марка Шагала, рыхтуецца да "Славянскага базару...", натуральна, і шагалаўскі Арт-цэнтр...

Пад дахам Амфітэатра, на ягонай сцэне, у той дзень вяліся мантажныя работы. Пабываць у Амфітэатры і не сустрацца з загадчыкам філіяла Цэнтра культуры "Віцебск" пад назвай "Летні амфітэатр" Анатолем Васендам было проста немагчыма. Але нам гэта ўдалося.

— Цяпер у нас надзвычай напружаны час, — распавёў ён, — бо да "Славянскага базару..." лічаныя дні засталіся... Так, сцэна будзе ўнікальнай. З інжынерна-тэхнічных навінак выкарыстаем "інтэлектуальны" лябёдка, работа якіх падпарадкоўваецца пульту кіравання. У выніку сцэна зробіцца, так бы мовіць, надзвычай дынамічнай. Адмысловая сцэнаграфія — адзін з нашых падарункаў да 20-годдзя фестывалю. Апаратура, што цяпер устанавіваецца, — імпартная, мантажом займаюцца расійскія спецыялісты. А гук мы сёлета не змянялі, ён па-ранейшаму якасны. Усё праверана, усё дзейнічае. За тэхнічны стан Амфітэатра адказвае дзесьці 250 — 270 высокапрафесійных спецыялістаў...

— Не хачу раскрываць усіх сакрэтаў, але зазначу, што калі летась мы здолелі ўразіць усіх сцэнай Амфітэатра, дык сёлета яна стане яшчэ больш незвычайнай, — працягвае тэму Уладзімір Цярэньцеў. — Апошняя дзевятнаццаць гадоў казырок над сцэнай меў адну функцыю: утрымліваў надпіс са словам "Віцебск" і пазнакай года. Сёлета ён ператвараецца ў гэткае электронна-інфармацыйнае поле для самых разнастайных назваў (у залежнасці ад канкрэтнай дзеі, што будзе адбывацца на

сцэне) і графічных, тэлевізійных заставак.

Фестываль адкрылі Дідзье Маруані і гурт "Спэйс", якія музыкай і лазерным шоу падкрэслілі нязменную "зоркакасць" "Славянскага базару..." Цяпер — пра тое, што адбудзецца па-за межамі Амфітэатра... На плошчы Перамогі пройдзе канцэрт для моладзі. Плануецца акцыя Цэнтральнага Камітэта БРСМ. Адметныя мерапрыемствы запланавалі філармонія, Дом кіно, згаданыя вышэй Тэатр Якуба Коласа, Цэнтр сучаснага мастацтва...

— Ведаецца, — кажа напрыканцы сустрачы Уладзімір Цярэньцеў, — днямі адсочвалі змест фільма "Віцебск учора і сёння", які прысвечаны юбілею "Славянскага базару...", і я згадаў, што два гады таму губернатар Аляксандр Косінец, выступваючы перад журналістамі, агучыў надзённыя кірункі дзейнасці: вуліца Суворова, набярэжная, цеплаход, плошча Перамогі, Успенскі храм... На сёння гэтыя задачы з поспехам вырашаны. Літаральна ў Дзень горада на ваду Дзвіны спускаюць другі цеплаход "Паўночная сталіца". Першы, як вы ведаеце, называецца "Віцебск". Рачныя вандроўкі турыстычных груп распісаны далёка наперад.

14 ліпеня "Славянскі базар..." закрываецца, а 15 ліпеня да нас, у Здраўнёва, прыязджаюць з-за мяжы нашчадкі мастака Ільі Яфімавіча Рэпіна. Для нас гэта цудоўная магчымасць надаць новы штуршок цікавасці да постаці мастака, чарговы раз прыцягнуць грамадскую увагу да нашай самабытнай, шчодрай на правыя таленту зямлі...

...Шматгадзінная залава заспела мяне надвечоркам на вуліцы Суворова, ля крамы "Фэст". Бурлівыя вадаспады беглі па бруку да Ратушы, ляскалі маланкі, лямантаваў гом. Людзі хаваліся ў шматлікія кавярні, а я канчаткова "высушыў крылы" толькі ў гасцініцы "Віцебск". А па вялікім рахунку — "палёт" прайшоў нармальна. І гэтак — не першы год!..

Яўген РАГІН,
наш спецыяльны карэспандэнт
Мінск — Віцебск — Мінск
Фота аўтара

Рэпетыцыя з аркестрам

Рэпартаж у тэмпе “першага спаткання”

20-ы фестываль, 20-ы конкурс і дваццатка ўдзельнікаў міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні з 20-ці краін... Заўтра пад час лёсавання мы даведаемся, хто з іх пад якім нумарам выйдзе на сцэну Летняга амфітэатра ў Віцебску, дзе і разгорнецца, паводле традыцыі, галоўная інтрыга “Славянскага базару ў Віцебску”. Пакуль жа — толькі рэпетыцыі. 6 ліпеня канкурсанты ўпершыню сустрэліся з Нацыянальным акадэмічным канцэртным аркестрам Беларусі і яго кіраўніком — народным артыстам краіны, прафесарам Міхаілам Фінбергам.

Магутны ўступ да конкурсных спаборніцтваў.

Маэстра Фінберг рэпетыруе нумар з Дзімітрам Атанасавым з Балгарыі.

Гэтай сустрэчы, як заўсёды, папярэднічала вялікая праца. Кожны з канкурсантаў даслаў запіс песні, саліст аркестра — заслужаны артыст Беларусі Уладзімір Ткачэнка зрабіў аранжыроўку кампазіцыі, потым музыканты развучвалі партыі, рэпетыравалі самастойна, па групах і разам — і вось, нарэшце, “першае спатканне”.

Нягледзячы на дождж за вокнамі і цеснату рэпетыцыйнай залы, дзе, акрамя аркестра, сабралася больш як чатыры дзясяткі гасцей (кожны канкурсант — са сваім “суправаджэннем”), атмасфера пануе надзвычай цёплая і добразычлівая. Пра тое, наколькі сур’ёзна ставіцца міністр культуры Беларусі Павел Латушка да сваёй ролі старшыні журы конкурсу, сведчыць ужо тое, што ён таксама наведваў рэпетыцыю. А ў перапынку звярнуўся да канкурсантаў са словамі прывітання: спачатку — па-руску, потым — па-англійску.

— Хацелася б пажадаць, каб, акрамя ўдзелу ў конкурсе, вы маглі б больш блізка пазнаёміцца з нашай дзяржавай, з цудоўным старадаўнім горадам Віцебскам. Я зайздросчу вам, бо вы будзеце спяваць разам з найлепшым калектывам нашай краіны — Нацыянальным акадэмічным канцэртным аркестрам на чале з найлепшым дырыжорам — Міхаілам Якаўлевічам Фінбергам. Упэўнены, вы атрымаеце сапраўдную асалоду ад гэтага супрацоўніцтва...

Канкурсанты-2011: Аніс Батыста (Куба), Джэні Чацці (Італія), Баян Стойкаў (Македонія), Марыя (Румынія), Мары Карнэ (Расія).

Для самога маэстра перапынку практычна не было: ягонае гарбата так і засталася недапітай. Бо ў той час, як праветывалі памяшканне і большасць прысутных, скарыстаўшы ўсмешлівае сонейка, пацягнулася на вуліцу, да Міхаіла Якаўлевіча выстраілася цэлая чарга. Канкурсанты ўносілі тыя або іншыя ўдакладненні, прасілі тое-сёе змяніць у выкананні. Маэстра ўважліва ўсіх выслухваў, унікаў у кожную дробязь, даваў свае парады:

— Калі вы настойваеце, мы так і зробім. Але, паверце мне, гэта будзе горш. Я наўмысна зняў гэты такт аркестравага прайгрышу, бо ён быў тут не патрэбны: ірвалася фраза, парушалася агульная драматургія. Давайце лепш зробім вось так...

На падобных рэпетыцыйных музыканты часта ўдакладняюць тэмп. Тут жа тэмп выстаўляўся па тых запісах, якія дасылалі ўдзельнікі. І не проста “па памяці”, а з улікам метранома, дзе дакладна фіксавалася хуткасць руху.

Андрэя Жыманева са Славакіі вырашыла спяваць з аркестрам уласную кампазіцыю. І канчатковыя праўкі ўносіла ў яе непасрэдна на рэпетыцыі: папрасіла дырыжора дадаць у фінале яшчэ восем тактаў. Маэстра пагадзіўся, даў указанні

— Калі вы настойваеце, мы так і зробім. Але, паверце мне, гэта будзе горш. Я наўмысна зняў гэты такт аркестравага прайгрышу, бо ён быў тут не патрэбны: ірвалася фраза, парушалася агульная драматургія. Давайце лепш зробім вось так...

На падобных рэпетыцыйных музыканты часта ўдакладняюць тэмп. Тут жа тэмп выстаўляўся па тых запісах, якія дасылалі ўдзельнікі. І не проста “па памяці”, а з улікам метранома, дзе дакладна фіксавалася хуткасць руху.

Андрэя Жыманева са Славакіі вырашыла спяваць з аркестрам уласную кампазіцыю. І канчатковыя праўкі ўносіла ў яе непасрэдна на рэпетыцыі: папрасіла дырыжора дадаць у фінале яшчэ восем тактаў. Маэстра пагадзіўся, даў указанні

— Калі вы настойваеце, мы так і зробім. Але, паверце мне, гэта будзе горш. Я наўмысна зняў гэты такт аркестравага прайгрышу, бо ён быў тут не патрэбны: ірвалася фраза, парушалася агульная драматургія. Давайце лепш зробім вось так...

На падобных рэпетыцыйных музыканты часта ўдакладняюць тэмп. Тут жа тэмп выстаўляўся па тых запісах, якія дасылалі ўдзельнікі. І не проста “па памяці”, а з улікам метранома, дзе дакладна фіксавалася хуткасць руху.

Андрэя Жыманева са Славакіі вырашыла спяваць з аркестрам уласную кампазіцыю. І канчатковыя праўкі ўносіла ў яе непасрэдна на рэпетыцыі: папрасіла дырыжора дадаць у фінале яшчэ восем тактаў. Маэстра пагадзіўся, даў указанні

— Калі вы настойваеце, мы так і зробім. Але, паверце мне, гэта будзе горш. Я наўмысна зняў гэты такт аркестравага прайгрышу, бо ён быў тут не патрэбны: ірвалася фраза, парушалася агульная драматургія. Давайце лепш зробім вось так...

На падобных рэпетыцыйных музыканты часта ўдакладняюць тэмп. Тут жа тэмп выстаўляўся па тых запісах, якія дасылалі ўдзельнікі. І не проста “па памяці”, а з улікам метранома, дзе дакладна фіксавалася хуткасць руху.

Першую рэпетыцыю канкурсантаў з аркестрам наведваў міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка (злева), а таксама начальнік упраўлення мастацтваў Міністэрства культуры Міхаіл Казловіч.

дзёны аркестра. У Італіі гэта, на жаль, не практыкуецца. У вас такія выдатныя музыканты, цудоўны калектыв, спяваць з ім — адно задавальненне!..

— Ваш конкурс вельмі папулярны, — дадаў 18-гадовы прадстаўнік Арменіі Нарэк Макаран, — заўсёды хацеў на яго трапіць. Але гэта не так проста! Міністэрства культуры нашай краіны праводзіла адбор — і вось я ў вас...

— Збылася мая даўняя мара! — далаваецца Тахміна Ніязова з Таджыкістана. — Я проста на сёмым небе ад шчасця! Бо прадстаўляю сваю краіну менавіта на юбілейным, XX “Славянскім базары...”. Сёлета мая радзіма святкуе, як і Беларусь, 20-годдзе Незалежнасці. І мае песні — гэта мой падарунак да гэтага грандыёзнага свята!..

— Я такая шчаслівая, што трапіла ў Беларусь! — з усёй палкасцю выпаліла кубінка Аніс Батыста. — У вас так гасцінна сустракаюць! Адчуваю сябе, быццам дома. Дарэчы, на Кубе я ўдзельнічаю ў праекце “Славянскія галасы”, дзе вучаць спяваць па-руску. Ён дзейнічае ўжо шэсць гадоў, і ахвотных трапіць на “Славянскі базар у Віцебску” так шмат, што ў лістападзе з дапамогай вашага пасольства будзем ладзіць свой, хай і зусім маленькі ў параўнанні з вашым, фестываль, — “Славянскі базар на Кубе”...

Латвійскі спявак Дайніс Скутэліс для выканання з аркестрам абраў песню “Зачараваная” Ігара Лучанка з рэпертуару “Песняроў”:

— Гэта песня такая прыгожая! Яна і сама — зачароўвае. Збіраючыся на конкурс, я хацеў выканаць у вас менавіта вашу, беларускую, песню, хаця раней ніколі на гэтай мове не спяваў. Каб на чымсьці спыніцца, пераслухаў шмат, але гэтая кампазіцыя, у выкананні “Песняроў”, зачаравала мяне адразу! І больш не адпускаяе...

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА

Аб прадстаўніках Беларусі на міжнародных конкурсах “Славянскага базару ў Віцебску” чытайце на стар. 11.

Пасля конкурсаў

Пра час — і пра нас

Мінуў час, калі гала-канцэрты закрываць “Славянскага базару ў Віцебску” былі гэтым “рэверансам” пасля асноўнай дзеі ды складаліся з мазайчанага чаргавання ўдзельнікаў. За гады свайго існавання фестываль стаў сапраўднай “кузняй” не толькі спеўнага, але і рэжысёрскага майстэрства, накіраванага на пошук адметнай канцэпцыі і сінтэзу мастацтваў. Сёлета фінальную ўрачыстасць увасабляе Марына РАМАНОВСКАЯ — рэжысёр не проста беларускі, а яшчэ і віцебскі, з адметным творчым мысленнем, выхаваным, у тым ліку, на еўрапейскім мадэрне:

— Пра любы канцэрт, — кажа Марына Генадзьеўна, — лепш казаць ужо пасля яго заканчэння, калі бачна, што атрымалася, а што, можа не. Ды і каб не сурочыць! Бо адказнасць — найвялікшая: фестываль, да ўсяго, юбілейны! Раздумваючы над канцэпцыяй, я якраз і зыходзіла з юбілейнай тэматыкі. Што такое юбілей? Гэта ж не толькі свята, а яшчэ і, хочаш ці не, “справаздача”. 20 фестываляў, прычым штогодні, без перапынку на “адпачынак”, — гэта нейкая “адмеціна” на лёсе ўсіх, хто прымаў у іх удзел, і на лёсе краіны. У юбілей заўсёды з асаб-

лівай кранальнасцю ставішся да часу. Не ў тым прагматычным сэнсе, што, маўляў, на падрыхтоўку часу не хапае, — не: у шырокім філасофскім разгорце.

Юбілей — гэта, найперш, час. Прычым адзначаны вельмі дакладна! Гэтую тэму Часу, яго хуткаплыннасці і адначасова, вечнасці мне і хацелася ўзняць у канцэрт закрываць. Не хочацца раскрыць усіх сакрэтаў, але вы ўбачыце і новых вядучых, і спецыяльна падрыхтаваныя да гэтага канцэрта нумары. А ўжо як атрымаецца — давайце абмяркуем пасля...

Рэпетыцыя з аркестрам

Рэпартаж у тэмпе “першага спаткання”

20-ы фестываль, 20-ы конкурс і дваццатка ўдзельнікаў міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні з 20-ці краін... Заўтра пад час лёсавання мы даведаемся, хто з іх пад якім нумарам выйдзе на сцэну Летняга амфітэатра ў Віцебску, дзе і разгорнецца, паводле традыцыі, галоўная інтрыга “Славянскага базару ў Віцебску”. Пакуль жа — толькі рэпетыцыі. 6 ліпеня канкурсанты ўпершыню сустрэліся з Нацыянальным акадэмічным канцэртным аркестрам Беларусі і яго кіраўніком — народным артыстам краіны, прафесарам Міхаілам Фінбергам.

Магутны ўступ да конкурсных спаборніцтваў.

Маэстра Фінберг рэпетыруе нумар з Дзімітрам Атанасавым з Балгарыі.

Гэтай сустрэчы, як заўсёды, папярэднічала вялікая праца. Кожны з канкурсантаў даслаў запіс песні, саліст аркестра — заслужаны артыст Беларусі Уладзімір Ткачэнка зрабіў аранжыроўку кампазіцыі, потым музыканты развучвалі партыі, рэпетыравалі самастойна, па групах і разам — і вось, нарэшце, “першае спатканне”.

Нягледзячы на дождж за вокнамі і цеснату рэпетыцыйнай залы, дзе, акрамя аркестра, сабралася больш як чатыры дзясяткі гасцей (кожны канкурсант — са сваім “суправаджэннем”), атмасфера пануе надзвычай цёплая і добразычлівая. Пра тое, наколькі сур’ёзна ставіцца міністр культуры Беларусі Павел Латушка да сваёй ролі старшыні журы конкурсу, сведчыць ужо тое, што ён таксама наведваў рэпетыцыю. А ў перапынку звярнуўся да канкурсантаў са словамі прывітання: спачатку — па-руску, потым — па-англійску.

— Хацелася б пажадаць, каб, акрамя ўдзелу ў конкурсе, вы маглі б больш блізка пазнаёміцца з нашай дзяржавай, з цудоўным старадаўнім горадам Віцебскам. Я зайздросчу вам, бо вы будзеце спяваць разам з найлепшым калектывам нашай краіны — Нацыянальным акадэмічным канцэртным аркестрам на чале з найлепшым дырыжорам — Міхаілам Якаўлевічам Фінбергам. Упэўнены, вы атрымаеце сапраўдную асалоду ад гэтага супрацоўніцтва...

Канкурсанты-2011: Аніс Батыста (Куба), Джэні Чацці (Італія), Баян Стойкаў (Македонія), Марыя (Румынія), Мары Карнэ (Расія).

Для самога маэстра перапынку практычна не было: ягонае гарбата так і засталася недапітай. Бо ў той час, як праветывалі памяшканне і большасць прысутных, скарыстаўшы ўсмешлівае сонейка, пацягнулася на вуліцу, да Міхаіла Якаўлевіча выстраілася цэлая чарга. Канкурсанты ўносілі тыя або іншыя ўдакладненні, прасілі тое-сёе змяніць у выкананні. Маэстра ўважліва ўсіх выслухваў, унікаў у кожную дробязь, даваў свае парады:

— Калі вы настойваеце, мы так і зробім. Але, паверце мне, гэта будзе горш. Я наўмысна зняў гэты такт аркестравага прайгрышу, бо ён быў тут не патрэбны: ірвалася фраза, парушалася агульная драматургія. Давайце лепш зробім вось так...

На падобных рэпетыцыйных музыканты часта ўдакладняюць тэмп. Тут жа тэмп выстаўляўся па тых запісах, якія дасылалі ўдзельнікі. І не проста “па памяці”, а з улікам метранома, дзе дакладна фіксавалася хуткасць руху.

Андрэя Жыманева са Славакіі вырашыла спяваць з аркестрам уласную кампазіцыю. І канчатковыя праўкі ўносіла ў яе непасрэдна на рэпетыцыі: папрасіла дырыжора дадаць у фінале яшчэ восем тактаў. Маэстра пагадзіўся, даў указанні

— Калі вы настойваеце, мы так і зробім. Але, паверце мне, гэта будзе горш. Я наўмысна зняў гэты такт аркестравага прайгрышу, бо ён быў тут не патрэбны: ірвалася фраза, парушалася агульная драматургія. Давайце лепш зробім вось так...

На падобных рэпетыцыйных музыканты часта ўдакладняюць тэмп. Тут жа тэмп выстаўляўся па тых запісах, якія дасылалі ўдзельнікі. І не проста “па памяці”, а з улікам метранома, дзе дакладна фіксавалася хуткасць руху.

Андрэя Жыманева са Славакіі вырашыла спяваць з аркестрам уласную кампазіцыю. І канчатковыя праўкі ўносіла ў яе непасрэдна на рэпетыцыі: папрасіла дырыжора дадаць у фінале яшчэ восем тактаў. Маэстра пагадзіўся, даў указанні

— Калі вы настойваеце, мы так і зробім. Але, паверце мне, гэта будзе горш. Я наўмысна зняў гэты такт аркестравага прайгрышу, бо ён быў тут не патрэбны: ірвалася фраза, парушалася агульная драматургія. Давайце лепш зробім вось так...

— Калі вы настойваеце, мы так і зробім. Але, паверце мне, гэта будзе горш. Я наўмысна зняў гэты такт аркестравага прайгрышу, бо ён быў тут не патрэбны: ірвалася фраза, парушалася агульная драматургія. Давайце лепш зробім вось так...

Калі пад час выканання Міхаіл Фінберг быў максімальна лаканічным, канцэнтраваным адно на музыцы, дык пасля рэпетыцыі знайшоў для канкурсантаў свае адметныя словы, абсалютна кожнага ўхваліўшы за тое, што ўяўлялася найбольш выйгрышным у ягоным выкананні. Звярнуўся ён і да ўсіх разам — літаральна з бацькоўскім клопатам:

Першую рэпетыцыю канкурсантаў з аркестрам наведваў міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка (злева), а таксама начальнік упраўлення мастацтваў Міністэрства культуры Міхаіл Казловіч.

дзённі аркестра. У Італіі гэта, на жаль, не практыкуецца. У вас такія выдатныя музыканты, цудоўны калектыв, спяваць з ім — адно задавальненне!..

— Ваш конкурс вельмі папулярны, — дадаў 18-гадовы прадстаўнік Арменіі Нарэк Макаран, — заўсёды хацеў на яго трапіць. Але гэта не так проста! Міністэрства культуры нашай краіны праводзіла адбор — і вось я ў вас...

— Збылася мая даўняя мара! — далаваецца Тахміна Ніязова з Таджыкістана. — Я проста на сёмым небе ад шчасця! Бо прадстаўляю сваю краіну менавіта на юбілейным, XX “Славянскім базары...”. Сёлета мая радзіма святкуе, як і Беларусь, 20-годдзе Незалежнасці. І мае песні — гэта мой падарунак да гэтага грандыёзнага свята!..

— Я такая шчаслівая, што трапіла ў Беларусь! — з усёй палкасцю выпаліла кубінка Аніс Батыста. — У вас так гасцінна сустракаюць! Адчуваю сябе, быццам дома. Дарэчы, на Кубе я ўдзельнічаю ў праекце “Славянскія галасы”, дзе вучаць спяваць па-руску. Ён дзейнічае ўжо шэсць гадоў, і ахвотных трапіць на “Славянскі базар у Віцебску” так шмат, што ў лістападзе з дапамогай вашага пасольства будзем ладзіць свой, хай і зусім маленькі ў параўнанні з вашым, фестываль, — “Славянскі базар на Кубе”...

Латвійскі спявак Дайніс Скутэліс для выканання з аркестрам абраў песню “Зачараваная” Ігара Лучанка з рэпертуару “Песняроў”:

— Гэта песня такая прыгожая! Яна і сама — зачароўвае. Збіраючыся на конкурс, я хацеў выканаць у вас менавіта вашу, беларускую, песню, хаця раней ніколі на гэтай мове не спяваў. Каб на чымсьці спыніцца, пераслухаў шмат, але гэтая кампазіцыя, у выкананні “Песняроў”, зачаравала мяне адразу! І больш не адпускаяе...

Надзея БУНЦЭВІЧ
Фота Юрыя ІВАНОВА

Аб прадстаўніках Беларусі на міжнародных конкурсах “Славянскага базару ў Віцебску” чытайце на стар. 11.

Пасля конкурсаў

Пра час — і пра нас

Мінуў час, калі гала-канцэрты закрываць “Славянскага базару ў Віцебску” былі гэтым “рэверансам” пасля асноўнай дзеі ды складаліся з мазайчанага чаргавання ўдзельнікаў. За гады свайго існавання фестываль стаў сапраўднай “кузняй” не толькі спеўнага, але і рэжысёрскага майстэрства, накіраванага на пошук адметнай канцэпцыі і сінтэзу мастацтваў. Сёлета фінальную ўрачыстасць увасабляе Марына РАМАНОВСКАЯ — рэжысёр не проста беларускі, а яшчэ і віцебскі, з адметным творчым мысленнем, выхаваным, у тым ліку, на еўрапейскім мадэрне:

— Пра любы канцэрт, — кажа Марына Генадзьеўна, — лепш казаць ужо пасля яго заканчэння, калі бачна, што атрымалася, а што, можа не. Ды і каб не сурочыць! Бо адказнасць — найвялікшая: фестываль, да ўсяго, юбілейны! Раздумваючы над канцэпцыяй, я якраз і зыходзіла з юбілейнай тэматыкі. Што такое юбілей? Гэта ж не толькі свята, а яшчэ і, хочаш ці не, “справаздача”. 20 фестываляў, прычым штогодні, без перапынку на “адпачынак”, — гэта нейкая “адмеціна” на лёсе ўсіх, хто прымаў у іх удзел, і на лёсе краіны. У юбілей заўсёды з асаб-

лівай кранальнасцю ставішся да часу. Не ў тым прагматычным сэнсе, што, маўляў, на падрыхтоўку часу не хапае, — не: у шырокім філасофскім разгорце.

Юбілей — гэта, найперш, час. Прычым адзначаны вельмі дакладна! Гэтую тэму Часу, яго хуткаплыннасці і адначасова, вечнасці мне і хацелася ўзняць у канцэрт закрываць. Не хочацца раскрыць усіх сакрэтаў, але вы ўбачыце і новых вядучых, і спецыяльна падрыхтаваныя да гэтага канцэрта нумары. А ўжо як атрымаецца — давайце абмяркуем пасля...

"ОЙ, РАНА́ НА ЙВАНА..."

Спакон вякоў Купалле было для беларусаў адным з самых знакавых святаў традыцыйнага календарнага цыкла. Гэтая старадаўняя традыцыя і па сёння жыве, дорацы людзям безліч яркіх і жывых эмоцый, адчуванне радасці і ўзнёсласці. Прынамсі, акурат такія эмоцыі выклікала маштабнае Рэспубліканскае свята "Александрыя збірае сяброў", якое 6 ліпеня другі раз адбылося на гасціннай Магілёўшчыне. Летась, наведваюшы гэты куток Шклоўскага раёна і пабываюшы на фестывалі народнай творчасці, Кіраўнік дзяржавы выказаў пажаданне, каб форум стаў рэгулярным і праводзіўся на Купалле. Знаходзячыся ў гэтым рэгіёне з рабочым візітам, Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка завітаў на купальскія гулянін на сваёй малой радзіме, якія, дарчы, сабралі ля святочнага вогнішча каля 15 тысяч чалавек не толькі з нашай краіны, але і з суседніх Расіі і Украіны!

Александрыя сёлета сабрала сяброў за два дні да адкрыцця "Славянскага базару ў Віцебску", стаўшы своеасаблівым пралогом і да "Горада майстроў" знакамитага форуму. Думаецца, такая блізкасць у часе паспрыяе таму, каб два фестывалі ядналі носьбітаў народнага мастацтва Беларусі ў адзіную прастору кантактаў, абмену вопытам і прадпрымальнасці.

Усе раёны Магілёўскай вобласці, а таксама суседнія Гомельшчына і Віцебшчына прадставілі свае імправізаваныя падворкі, дзе можна было пабачыць лепшых музыкантаў і майстроў традыцыйнай народнай культуры з кожнага рэгіёна. Яны з задавальненнем дэманстравалі ўзоры ўласнай творчасці, ладзілі майстар-класы па прадзенні, пляццённі паясоў, ганчарстве, кавальстве і г. д., а многія з работ можна было і набыць. Невыпадкова Прэзідэнт краіны, знаёмчыўся з "насельнікамі" гэтага "Горада майстроў" і тым, як рэгіёны прэзентуюць свае адметныя народныя рамёствы, адзначыў, што з пазіцыі развіцця беларускай культуры і захавання айчынных традыцый дадзеная сфера надзвычайная важная. У тым ліку — і для прыцягнення ў рэгіён турыстаў, стварэння дадатковых працоўных месцаў.

Безумоўна, апафеозам святочных мерапрыемстваў у Александрыі стаў канцэрт пад адкрытым небам "Купалле над Дняпром", які Аляксандр Лукашэнка таксама наведаў. У ім прынялі ўдзел лепшыя ансамблі і выканаўцы нашай краіны, а таксама госці з суседніх дзяржаў, якія прадэманстравалі сваё высокае майстэрства. Аднак не меншы інтарэс ва ўсіх, хто завітаў у гэты дзень у Александрыю, выклікалі і выступленні калектываў клубнай самадзейнасці Магілёўскага раёна, якія на сваёй

пляцоўцы не проста змагаліся за статус лепшых. Яны ярка прадэманстравалі той факт, што ў сучасных аграгарадках народная творчасць знаходзіцца ў пашане, дае поўнае права казаць: дзяржаўная палітыка па забеспячэнні даступнасці культуры для ўсіх грамадзян нашай краіны лягла на ўдзячную глебу і сёння дае рэальны, яркавы плён. І ў Александрыі Магілёўшчына прадэманстравала гэта найлепшым чынам.

Уменне не проста прасвецці мерапрыемства, а стварыць для людзей сапраўднае свята — гэтаму таксама можна было павучыцца ў арганізатараў Купалля ў Александрыі. Побач з гасціннымі падворкамі працавалі і гандлёвыя кропкі, дзе можна было падсілкавацца, набыць прадукцыю прадпрыемстваў рэгіёна. Для дзятвы ўсталювалі забаўляльныя атракцыёны, побач з якімі разгарнуўся паходны кінатэатр. Што адметна, магілёўскія кінапракатчыкі сфарміравалі праграму паказу такім чынам, што значную частку яе, побач з папулярнымі мультфільмамі, складалі фільмы айчынных аніматараў, у тым ліку — удзельнікаў і пераможцаў "Анімаёўкі". І, мушу зазначыць, "кінапалатка" тая зусім не пуставала!

Падобныя свята — гэта яшчэ і заўсёдна творчая імправізацыя, часам нават там, дзе гэтага ніхто не чакаў. І мне пашчасціла стаць сведкай адной з іх. Маладыя хлопцы і дзяўчаты, брэйк-данс і хіп-хоп танцы, гуляючы па падворках абсалютна нечакана... сталі танцаваць пад мелодыі, якія гралі народныя музыкі. Натуральна, вокалгнненна вакол гэтай кампаніі танцораў і музыкаў, што, безумоўна, атрымлівалі асалоду ад падобнай імправізацыі, сабралася мноства народу. І стала відавочнай простая ісціна: магутная сіла і жыццядайнасць традыцыйнай народнай культуры ў тым, што яе шчыра, каранёва прырода здольная абдуць творчыя эмоцыі ў кожнага чалавека, сэрца якога адкрытае да ўспрыняцця жыцця. Што і казаць, прыемна было менавіта ў гэты самы момант пачуць у асяродку гасцей свята, якія апладзіравалі выканаўцаў, і замежную мову.

Грандыёзны феерверк і традыцыйнае купальскае вогнішча завяршылі святочны імпрэзы ў Александрыі. Але ж — і распалілі ярчай любоў усіх прысутных да сваёй роднай культуры і тых традыцый, што стагоддзямі зберагаліся ў народзе і па сёння дораць людзям яркія і цёплыя эмоцыі радасці, шчырасці, еднасці.

Таццяна КОМАНОВА, Юрый ІВАНОЎ (фота), нашы спецыяльныя карэспандэнты Мінск — Александрыя — Мінск

Нашы землякі розных пакаленняў прыехалі на Першы Фэстываль мастацтваў беларусаў свету, мерапрыемствы якога распачаліся 8 ліпеня. Форум праходзіць у адпаведнасці з пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь і па ўзгадненні з Адміністрацыяй Прэзідэнта краіны пры падтрымцы Міністэрства культуры ў Мінску. Больш за 200 суайчыннікаў з 12 краін свету — Арменія, Казахстан, Кыргызстан, Малдова, Галандыя, Латвія, Літва, Польшчы, Расія, Украіны, Эстонія і ЗША — сабраў гэты фэстываль з мэтай умацавання сувязей між землякамі. І цалкам натуральна, што значнасць падзеі не абмінуў і “Славянскі базар у Віцебску”. Менавіта на адной з яго галоўных пляцовак — канцэртнай зале Цэнтра культуры “Віцебск” — сёння адбудзецца адкрыццё новага фэсту і вялікі гала-канцэрт калектываў мастацкай самадзейнасці беларусаў замежжа. Але праграма іх наведання этнічнай радзімы — значна больш шырокая. Некаторыя дэталі фэстывальных падзей высвятляў наш карэспандэнт.

Ансамбль “Маланка” з Бельска-Падляскага.

дзе збіраюцца разам славянскія народы, канстатуе Міхаіл Рыбакоў.
— Каб усе яшчэ раз упэўніліся, які таленавіты народ беларусы — незалежна ад таго, у якой краіне яны жывуць!..

На радзіму ў першы раз

Шчырасць, адметнасць і асаблівае калектывы вылучаюць калектывы нашых суайчыннікаў. Многія з іх ужо неаднаразова з’яўляліся ўдзельнікамі айчынных фэстывалаў “Звіняць цымбалы і гармонік”, “Дняпроўскія галасы”, фэстывалу ў Маладзечне, “...і нам ні ў якім выпадку не будзе за іх сорамна”, падрэспівае Міхаіл Рыбакоў. Больш за тое: некаторыя калектывы вяртаюцца на нашу зямлю ўжо забытыя, амаль страчаныя ўзоры спадчыны. Тыя ж беларусы з Іркуцка, чые продкі былі адселены з Беларусі пад час Сталінскай рэформы, захавалі ўнікальныя песенны і танцавальны рэпертуар сваіх прабабуль і прадзядуль. Некаторыя ўдзельнікі гэтых калектываў — моладзь — з’яўляюцца беларусамі ў трэцім пакаленні, і для іх гэта — першы візіт на сваю гістарычную радзіму. Уявіце, як гэта для іх важна, падкрэслівае дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур, і якія ўражанні застануцца ў іх пасля форуму.

Артысты “Нёмана” з Тальяці.

цэрты, але і выстаўкі: Нацыянальны гістарычны музей прадставіць фотаэкспазіцыю, прысвечаную дзейнасці беларускіх аб’яднанняў у іншых краінах, Дзяржаўны музей гісторыі беларускай літаратуры пазнаёміць з творчасцю беларускіх пісьменнікаў і паэтаў замежжа, Нацыянальны мастацкі музей зладзіць, як і адзначалася, выстаўку “Беларускія мастакі ў свеце”. Пасля яе правядзення беларускія мастакі замежжа, згодна з дамоўленасцю, прэзентуюць уласныя творы музею, тым самым замацаваўшы сваю прысутнасць на

лектывамі, дзеячамі культуры і мастацтва Беларусі, мастакамі, — і усё гэта будзе садзейнічаць іх далейшаму творчаму росту.

Планы на будучыню

У шэрагу важных падзей форуму — таксама і Другое пасяджэнне Кансультацыйнага савета па справах беларусаў замежжа пры Міністэрстве культуры, на якім будуць абмеркаваны актуальныя пытанні супрацоўніцтва з беларусамі замежжа ў сферы культуры, адукацыі,

Распачаўся Першы Аэстываль мастацтваў нашых суайчыннікаў

У.Банцэвіч. “Мая Беларусь. У ваколіцах вёскі Гоцк”.

Беларусы свету згуртуюцца ў Віцебску

Удыхнуць чыстае паветра

Больш за 3,5 мільёна беларускіх суайчыннікаў і іх нашчадкаў жывуць за межамі нашай краіны. І не менш за 220 грамадскіх аб’яднанняў і арганізацый дзейнічае сёння ў іншых краінах свету. Менавіта таму і аказалася ажыццявімай ідэя Першага Фэстывалу мастацтваў беларусаў свету, як распавядае дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаіл Рыбакоў, дзякуючы салідарнасці і імгтэту нашых землякоў, якія трымаюцца сваіх каранёў і імкнуча захоўваць уласную спадчыну. “Радзіма падобная да чыстага паветра, — праводзіць ён паралель, — і толькі калі яго не стае, разумееш, што яно для цябе значыць”. І ў дадзеным сэнсе суайчыннікі-беларусы імкнуча захоўваць сваю культуру, каб дыхаць гэтым каштоўным для іх паветрам.

Штогод Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь аказвае самую разнастайную дапамогу беларускім аб’яднанням у замежных краінах: аплачвае, у тым ліку, выраб сцэнічных касцюмаў, набыццё музычных інструментаў, накіроўвае метадычную літаратуру, рэпертуар... Аднак цалкам дарэчы тут будзе выслоўе: што можа замяніць стасункі з роднаснай душой?!

Народны ансамбль беларускай песні “Белая Русь” Севастопальскай гарадской арганізацыі беларусаў.

Першы Фэстываль мастацтваў беларусаў свету ў гэтым сэнсе выводзіць на новы ўзровень кантакты беларусаў замежжа з іх гістарычнай радзімай.

“Безумоўна, значнасць дадзенай падзеі цяжка пераацаніць, — кажа намеснік міністра культуры краіны Тадэўш Стружэцкі. — Бо яна карысная не толькі для нашых суайчыннікаў, якія атрымалі цудоўную магчымасць паказаць свае творчыя дасягненні, пазнаёміцца адно з адным, падзяліцца вопытам. Яна вельмі важная для нас, мясцовых беларусаў, для таго, каб нашы карэнныя жыхары ўбачылі стаўленне суайчыннікаў да сваёй спадчыны, тое, як яны захоўваюць народныя традыцыі, гістарычную памяць, як яны ўспраўляюць беларускую культуру ў сваіх краінах”.

І тым больш вельмі сімвалічна ўбачыць падобнае стаўленне да этнічнай Радзімы на “Славянскім базары ў Віцебску” — месцы,

Народны фальклорны ансамбль “Зяюля” з вёскі Каўбаса Новасібірскай вобласці, ансамбль аўтэнтчнай песні “Крывічы” выступаць на фэстывалі з ужо вядомымі ў Беларусі калектывамі: “Журавінка” з горада Вентспілс, “Паўлінка” з Ліепая, “Ластаўкі” з Даўгаўпілса, “Світанак” з Вісагінаса, “Алеся” з Таліна, “Маланка” і “Куранты” з Бельска-Падляскага... “Нягледзячы на тое, што некаторыя з калектываў нам ужо вядомы, — адзначае дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур, — усё ж многіх мы ўбачым першы раз”. Упершыню прыедуць на Беларусь спявачка Юлія Ручка з Кыргызстана. Паўныя калектывы з Расіі дзякуючы ўдзелу ў форуме выступаць перад беларускай публікай у поўным складзе. Таксама першы раз прадставяць сваю творчасць у межах асобнай выстаўкі беларускія мастакі замежжа. У прыватнасці, мастачка Вікторыя Каваленчыкава, пра якую некалі пісала і “К”, выступіць ад імя беларусаў Каралеўства Нідэрланды.

Першы Фэстываль мастацтваў беларусаў свету ўключае ў сябе шэраг мерапрыемстваў, адзначае Міхаіл Рыбакоў: гэта не толькі шматлікія гала- ды сольныя кан-

Рукачынны “Полацкі абярэг”.

гістарычнай радзіме. А экспазіцыя фотаздымкаў адправіцца ў тур па розных музеях Беларусі.

— Дзякуючы фэстывалу мы ўбачым своеасаблівы зрэз культуры беларусаў замежжа, — кажа Тадэўш Стружэцкі. — Мяркую, што пад час знаходжання тут, у Мінску і Віцебску, нашы суайчыннікі усталяюць творчыя сувязі між роднаснымі ка-

рускай дыяспары ў нашай краіне, візавыя пытанні, пытанні атрымання грамадзянства, шэраг пытанняў па арганізацыі турызму, лячэння, адпачынку ў Рэспубліцы Беларусь — усё, што цікавіць і турбуе нашых суайчыннікаў у іншых краінах, абавязкова будзе абмеркавана на гэтай сустрэчы.

Дар’я АМЯЛЬКОВІЧ

Вернісаж аднаго з найярчэйшых пунктаў выставачнай праграмы сёлета "Славянскага базару ў Віцебску" адбудзецца акурат у Дзень Беларусі. І гэта не выпадковае супадзенне: у залах Віцебскага мастацкага музея глядачы здолеюць убачыць тых самых артыстаў, якія ўвечары выйдуча на сцэну Амфітэатра. Але ж на выстаўцы "Ажылыя карціны" яны паўстануць у зусім новых, часта вельмі нязвыклых для іх вобразах ды амплуа.

Праект Вольгі Смаляк па "ажыўленні" палотнаў свайго мужа — мастака Андрэя Смаляка запатрабаваў больш за год напружанай працы. У Віцебску ён упершыню будзе прадстаўлены поўнаасцю: 50 арыгінальных карцін плюс столькі ж іх не менш арыгінальных "пераўвасабленняў".

Крок вобраза ў напрамку да глядача

Што можна "ажывіць"?

— Толькі што вось скончылі нацягваць палотны, — з парога майстэрні паведаміла мне Вольга СМАЛЯК. — Прычым мы з Андрэем рабілі гэта ўласна: праца надта адказная... А праз якую хвіліну прыедзе машына, якая забярэ на выстаўку апошнюю частку работ...

Мне давялося ўбачыць іх ці не першаму — яшчэ непасрэдна ў майстэрні. Партрэты колераў, густоўна ўвасобленыя акцэнтамі Тэатра сучаснай харэаграфіі "D.O.Z.S.K.I." (які, дарэчы, возьме ўдзел як у вернісажы, так і ў закрыцці сёлета "Славянскага базару..."), яны выявілі цікавы этап эвалюцыі праекта: аказваецца, "ажывіць" можна нават абстрактныя работы.

Такая банальная дзея, як пагрузка, гэтым разам здавалася нейкім гістарычным момантам, сімвалічнай фінальнай кропкай. І калі машына рушыла ў напрамку Віцебска, творчы тандэм змог, урэшце, перавесці дыханне ды выпіць кавы. За круглы стол, што стаіць у майстэрні, быў запрошаны і карэспандэнт "К".

— Пра задуму "ажыўлення" карцін мне даводзілася чуць ад вас яшчэ некалькі гадоў таму...

Вольга СМАЛЯК: — Карціны Андрэя ў маім уяўленні нібы самі сабою ператвараліся ў жывыя вобразы, здатныя дыхаць і рухацца. Таму атрымаўшы ад аднаго часопіса прапанову зладзіць такі праект, адразу ж за яго схопілася, нават тады і не ведаючы, чаго гэта будзе каштаваць! Неўзабаве той часопіс зведаў нялёгкае часе, грашовы струменьчык "звонку" перасох... Але ж гэтым нас было ўжо не спыніць. І я зусім не шкадую пра тую нашу ўласную сродкі, якія былі патрачаны. Хтосьці ўкладае грошы ў дарагія рэчы, а мне куды больш падабаецца ўкладаць іх ва ўласны праект. Натуральна, гэта тычыцца таксама і часу ды высілкаў.

— Але ж Андрэй мог бы правесці гэты час у майстэрні за мальбертам...

Андрэй СМАЛЯК: — А і без таго праводжу тут большасць свайго часу. Магчыма, людзям, якія бачаць мяне толькі на свежых раўтах, у гэта цяжка паверыць, але так яно і ёсць. Сапраўды, праект запатрабаваў ад мяне вельмі шмат сіл. Аднак аддаючы, я адначасова і набываў нейкі новы мастацкі досвед. Скажам, была нагода трохі ўдакладніць сваё разуменне формы і колеру.

— Назіраючы за вамі на здымачнай пляцоўцы, мог сам пераканацца, наколькі гэта датклівая і цяжкая праца. Асабліва калі грунтоўна ўнурвацца ва ўсе яе нюансы і дэталі — як вы зрэшты, і робіце...

В.С.: — Верце або не, але ж мы ўзяліся за гэты праект зусім не дзеля таго, каб нешта камусьці давесці альбо "прапіраць", — намі рухала выключна ўлюбёнасць у тое, што мы робім. І гэтае пачуццё было настолькі моцным, што яно запальвала іншых людзей — тых, з кім мы сталі адной камандай. Праект аб'яднаў цэлую абойму сапраўдных прафесіяналаў, заўзятараў сваёй справы...

Што да цяжкасцей... Так, іх не бракавала. Бывала, што заўтра — здымкі, а ты не ведаеш, чым разлічвацца з людзьмі. І ўсе ўдзельнікі нашай каманды ставіліся да такіх выпадкаў з разуменнем. Сёння знаходзіць грошы пад гэты праект мне і праўда прасцей, бо ён ужо як бы "выйшаў на арбіту". Нас ведаюць, нам давяраюць... Але гэта дасягаецца не адразу.

— Напэўна, Вольга здатная зладзіць добры майстар-клас па фандрайзінгу ў сферы культуры і мастацтва — балазе сёння ён актуальны надзвычайна...

В.С.: — Мой самы галоўны прынцып у бізнесе — зрабіць у дзесяць разоў больш, чым спонсары ад мяне чакалі. Бо супрацоўніцтва зазвычай развіваецца пэўна: наўна думаць, што хтосьці адразу падхваціцца задаволіць усё вашыя фінансавыя патрэбы. Бізнесмены спярша выдаткоўваюць адзін невялічкі "транш", а потым прыглядаюцца, што з гэтага атрымалася. І наступны "транш" вы атрымаеце толькі ў тым выпадку, калі яны застануцца задаволенымі супрацоўніцтвам.

— Да ўздзелу ў праекце вы запрасілі беларускіх знакамітасцей...

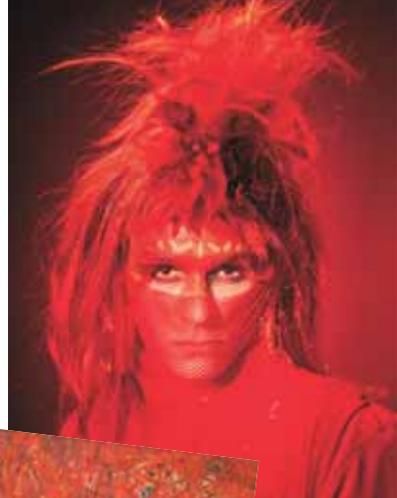
В.С.: — Бываючы ў Італіі, я шчыра здзіўляюся таму, з якім піетэтам жыхары гэтай краіны ставяцца да ўласных знакамітасцей. Яны там — папраўдзе нацы-

яльны гонар для кожнага. Лічу, сваім трэба ганарыцца, яго трэба любіць і ўсяляк узвялічваць. Уласна, гэта і з'яўляецца задачай праекта "Ажылыя карціны".

— Ці ўзнікала ў вас часам расчараванне ўжо непасрэдна на здымачнай пляцоўцы?

В.С.: — Ніводнага разу! Наадварот, запрошаныя заўсёды пераўзыходзілі нашы чаканні. Узяць таго ж Максіма Мірнага: ніколі не думала, што гэта такі прыгожы і харызматычны чалавек. Або Анатоль Ярмоленка: гэтага мэтра ведае ў твар, мусіць, кожны беларус, але... Ні я, ні хто іншы не бачыў яго такім, якім ён паўстаў "у вобразе". Напэўна, нават "Сябры" не здолелі раскрыць тую грані гэтай бязмерна глыбокай натуре, што раскрылі мы! І такім адкрыццём была літаральна кожная наша фотасесія. Сту-

дзію ўсе пакідалі шчаслівымі ды задаволенымі.

— А па якім прынцыпе выбіраліся ўдзельнікі: знешняе падабенства, дасягненні, асабістыя сімпатыі?

А.С.: — Знешняе падабенства — гэта апошні фактар.

Тым часам

Сябруем разам!

"Сябры" запрашаюць сяброў" — гэтая канцэртная назва, сама па сабе надзвычай сімвалічная, стала ўжо, бадай, традыцыйнай. А вось праграмы, што ладзіць пад дадзенай назвай ансамбль "Сябры", заўсёды розныя. Што ж чакае публіку?

— Мы падрыхтавалі, — распавядае народны артыст Беларусі Анатоль ЯРМОЛЕНКА, — шмат, як сёння кажуць, "фішак". Тая салісты і калектывы, якіх мы запрасілі прыняць удзел у нашым канцэрце, будуць выконваць песні з нашага рэпертуару. А самае галоўнае — мы будзем спяваць разам з імі! І з вядомай расійскай спявачкай Варварай, і з вельмі "раскручаным" героем "Фабрыкі зорак" Дамінікам Джокерам. Нашы песні прыдатныя для ўсіх пакаленняў! І для людзей розных нацыяў, бо ўсе мы адно аднаму — сябры, у самым высокім сэнсе гэтага слова. Мы шмат выступаем не толькі ў Беларусі. Апошнім часам нашы канцэрты наведвае ўсё больш моладзі і выказвае столькі падзякі на наш адрас! І за песні, а за славянскае братэрства. Увогуле, сяброўства — надзвычай адухоўленае паняцце, ідэя сяброўства між людзьмі і народамі — адны з самых актуальных у свеце. А Саюзная дзяржава, у дзень якой на "Славянскім..." выступаем з сольнікам, увасабляе сабой прыклад такога сяброўства.

В.С.: — Самае важнае — менавіта нейкая ўнутраная роднасць паміж вобразах ды жывым чалавекам. І працуючы ў ролі своеасаблівых рэжысёраў, мы з Андрэем імкнуліся максімальна яе выявіць ды раскрыць. Натуральна, гэта далёка не першая ў свеце спроба ажыўлення карцін, але ж ад усіх папярэдніх яе адрознівае тое, што "матэрыялам" для дадзенага праекта паслужылі творы менавіта мастака-сучасніка.

А.С.: — Згадайма Эндзі Уорхала, на якога працавала цэлая фабрыка, і да многіх сваіх твораў ён амаль і не дакранаўся. Але ж іх ідэі ды пасылы зыходзілі менавіта ад яго, ён дбайна кантраляваў і тое, што атрымлівалася ў выніку, ставячы свой подпіс шарыкавай ручкай. І гэты подпіс — нібы ўдыханне аўтарства!

— Але ж няўжо вам не хапае для самавыяўлення ўласна жывапісу?

А.С.: — Гэты праект — такая самая творчасць, як і жывапіс, хіба што тэхналогіі трохі іншыя. Праца многіх людзей, спалучаная разам, прыводзіць да з'яўлення не копіі карціны, але абсалютна новага твора — натуральна, прапушчанага праз аўтарскую прызму, як у тым самым выпадку з Эндзі Уорхалам. Ёсць тая нюансы, якія дакладна магу адчуваць толькі я: скажам, нейкія амаль няўлоўныя колеравыя

адценні... Каб вы ведалі, колькі мне трэба часу, каб выбраць з сотняў варыянтаў здымка адзін! Але без уліку гэтых нюансаў атрымаецца не мастацкі твор, а звычайнае "фота ў касцюме".

В.С.: — Галоўнае, што праект дае людзям праявіць сябе. Я маю на ўвазе не толькі членаў нашай групы. Дзякуючы аднаму з інтэрнэт-парталаў у ажыўленні карцін можа прыняць удзел кожны ахвотны. А які поспех меў конкурс, аб'яўлены ў Нацыянальным гістарычным музеі на Ноч музеяў!

Людзі адмыслова для яго шлі сабе шыкоўныя строі, апранулі іх, нягледзячы на дождж... І атрымалі магчымасць выйсці на сцэну поруч з зоркамі.

А.С.: — Мы заўсёды імкнемся да таго, каб кожны чалавек мог адчуць сябе мастаком. І нават калі нашы намаганні звярнулі да такой творчасці ўсяго дзесяць чалавек — значыць, мы працавалі не дарэмна. Але ж такіх людзей значна больш...

Для мяне галоўнае мэта мастацтва — захапіць ім самую шырокія колы людзей, каб зрабіць іх лепшымі...

В.С.: — У нашых планах — не толькі новыя серыі "ажыўленых карцін" (у другой частцы праекта возьмуць удзел зоркі класічнай музыкі, балета, цырка, а трэцяя, спадзяюся, будзе міжнароднай: мы ўжо вядзем перамовы з Монікай Белучы!), але таксама і іх выхад у гарадскую прастору — скажам, у выглядзе вулічных бігбордаў ці банераў.

А.С.: — "Ажылыя карціны" — гэта адзін са сродкаў прыцягнення ўвагі людзей да таго самага жывапісу, з якога праект, уласна, і пачынаўся. Завабіць шырокую публіку ў музей, дзе выстаўляецца, натуральна, не толькі Смаляк. Крок вобраза па-за межы палатна — гэта крок у напрамку да глядача.

Ілля СВІРЫН

На здымках — удзельнікі праекта, што сёлета выступаюць на "Славянскім базары...": Анатоль Ярмоленка з Вольгай і Андрэем Смалякамі ды іншымі героямі фотасесіі пасля "пераўвасаблення"; летуценны Даніла Казлоў; Ларыса Грыбалёва прымерыла пуанты; акцёры тэатра "D.O.Z.S.K.I." ўпісаліся ў колеравую гаму новага праекта мастака.

На нашу сустрэчу Алена ЛАНСКАЯ, якая сёлета прадставіць Беларусь на Міжнародным конкурсе "Славянскага базару ў Віцебску", прыляцела з заняткаў па англійскай мове. Улічваючы, што пры падрыхтоўцы да гэтага буйнога форуму салістка была вымушана адмовіцца ад многага (і ад шэрагу канцэртаў, якіх у яе заўсёды шмат, і нават ад паступлення, бо ўступленьня іспыты ў ВНУ культуры традыцыйна прыпадаюць акурат на фестывальныя дзенькі), натуральна, узнікла пытанне:

кран, калі трэба, пачыніць. Бо бацькі чакалі хлопчыка, нават імя далі: Алёша. Атрымалася ж — Алена, ды — з мужчынскім характарам... Адпаведна, і райдэр у Алены Ланской далёка не самы мудрагелісты?

— Сапраўды, усё, што мне патрэбна, гэта, найперш, крыху часу перад выступленнем, каб акустыку паспрабаваць. І каб сканцэнтравана, настроіцца. А для гэтага — кубчак гарачай гарбаты, і каб у грымёрцы былі хаця б люстэрка і

спецыяльнасці "фінансы і крэдыт"... І гэта прытым, што спявалі вы заўсёды і паўсоль!

— Але артыстскай сябе не ўяўляла. У 9-м класе вырашыла, што стану ветэрынарам.

— Чаму ж з ветэрынарыяй не склалася? Кажуць, большасць мільянераў у свеце — менавіта сярод дзэваў. Таму, мабыць, і пацягнула "лічыць грошы"?

— Ой, а гэта праўда? Ну, пра мільянераў. Упершыню чую! Але

— Для лёсавання абрана песня больш гуллівая — "Малы і нежанаты" Васіля Раінчыка і Леаніда Пранча, ды яшчэ з рэпертуару Анжалікі Агурбаш. Не баіцеся параўнанняў?

— Гэтую кампазіцыю я ўяўляю сабе інакш, не буду імкнуцца стаць "другой Агурбаш". І тым лепш! Бо любыя музычныя творы, уключаючы песні, жывуць усё новымі выканальніцкімі версіямі. Дарэчы, у такім індывідуальным

Дзеткі-кветкі

Міжнародны дзіцячы музычны конкурс на "Славянскім базару ў Віцебску" цягам ужо некалькіх гадоў вызначаецца адметнымі фантазіямі сцэнарыямі, адпаведнай сцэнаграфіяй і вядзеннем. Перад намі паўстаюць то "дзці нашага двара", то героі Сонечнага горада разам з Нязнайкам... Сёлета ж чакаецца фантазія на тэмы "Алісы ў Краіне цудаў", прыдуманая віцебскім рэжысёрам Ірынай Коўленай.

У СТЫЛІ ПОЛІСТЫЛЮ...

Аляксандра НЯХАЙ, якая другі год займаецца ў эстрадна-вакальнай студыі пры арт-групе "Беларусы" музычнага прадзюсарскага цэнтра "Залатыя галасы", — дзяўчынка надзвычай дапытлівая.

"Саўку ды Грышку" і маю полістылёвую, сатканую з вядомых мелодый кампазіцыю "Баю-бай"...

— Зараз паклічу, — адказала на маё тэлефанаванне Сашына маці. — Яна тут на двары сабак "дрэсіруе".

— Ды нічога я іх не дрэсірую! — папярэла, узяўшы трубку, Аляксандра. — Бэта, Віня, Туся самі гуляюць. І коцік Юнік — з імі. А яшчэ два папугаі. Усе мы жывём у Бараўлянах. А дзядулі ўжо з намі няма... Але сваё выступленне на "Славянскім базары..." я прысвячаю яму — ветэрану Вялікай Айчыннай вайны, мастаку Уладзіміру Андрэевічу Дзяменцэву. І вельмі ганаруся, што мяне запрасілі выступіць на Паклоннай гары ў Маскве — на Дзень горада. І прынялі ў музычную школу імя Юрыя Саўльскага, таксама ў Маскве. Але я туды пераеду не назаўсёды — буду проста прыязджаць і займацца.

— Ёй мала сказаць, як трэба рабіць, — расказвае кіраўнік "Беларусаў" Валерый Шмат, — неабходна яшчэ абавязкова растлумачыць, чаму менавіта так, а не інакш. Хвалюся, што мяне не будзе побач з Сашай пад час конкурсных праслухоўванняў: у нас даўно запланаваны гастролі, якія нельга адмяніць, і мы паспяваем толькі да фінальнага канцэрта. Так што, хаця Сашу будуць апекаваць маці і іншая настаўніца, ёй і папраўдзе давядзецца рэалізоўваць ідэі самастойнасці на практыцы, спяваючы

...І ў СТЫЛІ, ЯКІ ПАСУЕ

Знаёмцеся: Ганна АТРОШЧАНКА — салістка вакальнай студыі "Мікс" пры СШ № 161 г. Мінска.

— Ганначка займаецца ў мяне ўжо чатыры гады, — распавядае яе выкладчык, вядомая выканаўца народных песень Ірына Раманоўская. — Я выбрала з іх класа чатырох чалавек, склала ансамбль, але хутка зразумела, што гэтая дзяўчынка здольная і на сольныя выступленні. Цяпер усе дзці хочучы спяваць эстраду, яна ж папрасіла — народныя песні. Пакуль у ейным рэпертуары — толькі рускі фальклор у разнастайных апрацоўках, але хутка будзем спяваць і беларускі. На конкурсе ж гэта будзе ўраўна-

Алена з характарам

Спеўная матэрыялізацыя думкі

падыходзе да трактоўкі мне вельмі дапамагла праца над мюзіклам "Байкер" Уладзіміра Кандрусевіча. І асабліва — рэжысёр Генадзь Давыдзька, які шмат чаго раіў кожнаму з удзельнікаў спектакля.

— У "Байкеры" вы бліскача ўвасобілі Джэні — спачатку сарамліваю дзяўчыну, сутыкненне якой з шоу-бізнесам заканчваецца трагічна. Але асаблівае працы над пастаноўкай была ў тым, што літаральна да апошняга ніхто дакладна не ведаў, якую менавіта партыю яму давядзецца выконваць: акрамя Джэні, вы рыхталі яшчэ і Ірыну — больш сталую гераіню, здольную на самаахвярнае каханне...

— Сёння, мабыць, я магла б сыграць і яе, бо стала больш мудрай, перажыла ўласныя пакуты і расчараванні.

— Вы супастаўлялі тыя ролі з уласным лёсам? Часам артысты так "уваходзяць" у скуру свайго персанажа, што потым бывае цяжка выйсці...

— У мяне — наадварот. Джэні была ўсяго толькі тэатральнай ролляй. Але "прымерка" гэтага вобраза на сябе шмат чаго дала мне ў жыцці. Я раптам уцяміла не ў тэорыі, а на практыцы, як цяжка цалаваць без сапраўднага кахання. Майго "д'ябла-спакушальніка" іграў Іван Вабішчэвіч — Дзядзька Ваня, мара многіх дзядзят. Паводле сцэнарыя, мы павінны былі працягнуць цалавацца. Хаця існуюць спецыяльныя артыстычныя прыёмы, што імгненна выяўляюць асабістых пацужаў, мы абодва неяк саромеліся, доўга прыглядаліся адно да аднаго. Чым не дадатковы жыццёвы вопыт, пацярпелы з тэатра? А вось песні — тыя патрабуюць, каб я пераносіла на іх усё, што назапасіла ў жыцці. Асабліва востра я гэта ўсвядоміла, калі рыхтвала свой першы сольнік. Ён адбыўся сёлета ў сакавіку, у родным Магілёве. Паўночкая зала Палаца культуры дзядзі і моладзі, надзвычай цёплая энергетыка залы, бо прыйшлі ўсе тыя, хто сапраўды пільна сачыў за маёй спеўнай кар'ерай, хвалюваўся, дапамагаў, радаваўся кожнаму кроку. У фінале ўся зала вітала мяне стоячы. Але за той адзін канцэрт я быццам пражыла безліч розных жыццяў і жаночых лёсаў — столькі, колькі было песень. Дый любое выступленне, нават з адной песняй, — заўсёды крыху справаздача перад самім сабой.

Надзея БУНЦЭВІЧ

прас. Здраецца, прыязджаеш, а табе кажуць: мы пра вас ніколі не чулі... А як заспяваеш, дык пасля пасля 11-га класа, а мне так хацелася хутчэй змяніць абставіны! Дый бацькі хацелі, каб я мела нейкую "рэальную", на іхні погляд, прафесію. Можна, той крок насамрэч аказаўся лёсаносным? Бо ў каледжы быў ВІА "Дружбакі і сяброўкі", кіравала ім Ала Агаркава. Там я сустрэлася з Іванам Буслем — цяпер таксама салістам нашага прадзюсарскага цэнтра. Так што туды мяне нібыта падштурхнулі, і вось цягам ужо шасці гадоў я займаюся эстрадай прафесійна.

— За гэты час вы зведалі шэраг бліскачых конкурсных перамог: Балгарыя, Украіна, Расія, ЗША...

— Пяць конкурсаў — бы пяць прыступак. На кожнай з іх — багаты неацэнны вопыт, саборніцкі і ўласна прафесійны. У той жа Амерыцы трэба было, найперш, чымсьці здзіўляць, быць непрадказальнай, акцэнтаваць акцёрскія даныя. І я падрыхтавала тры абсалютна разнапланавыя песні — тры супрацьлеглыя вобразы. На "Славянскім базары..." цэніцца вакал, да гэтага конкурсу трэба "дарасці", таму і рэпертуар туды павязу больш сур'ёзны: "Неба ведае" Леаніда Шырына і Вольгі Рыжыкавай, "Белая ластаўка" Уладзіміра Кандрусевіча і Вольгі Болдыравай.

— Ваш шлях да фестывальна-конкурсных вяршыняў наўрад ці назавеш простым, хаця ўласна кар'ера пачыналася даволі кульмінацыйна — з удзелу ў адным з канцэртаў "Славянскага базару-2005". А дагэтуль — дзяцінства і юнацтва ў Магілёве, тамтэйшы прафесійна-тэхнічны каледж фінансаванамічнага профілю, праца касірам у банку, Магілёўскі беларуска-расійскі ўніверсітэт па

— Алена, авалоданне англійскай мовай — адзін са складнікаў падрыхтоўкі да "Славянскага базару..."?

— Пра тое, што менавіта я буду ўдзельнічаць у гэтым конкурсе, стала вядома толькі тры месяцы таму. Англійскай жа мовай я займаюся і раней. Увогуле, усё гэта — частка крыху іншага плана. Асабістага. Вось, глядзіце, у маім штотднёвіку на бягучы год на апошняй старонцы ёсць заданні для сябе самой. Першае — дасканала авалодаць англійскай мовай. Другое — паступіць у Акадэмію мастацтваў (я там нават падрыхтоўчыя курсы па акцёрскім майстэрстве наведвала) ці ў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Сёлета ад гэтага пункта давялося адмовіцца, але ён папросту пераносіцца на наступны год. Нарэшце, трэцяе — прайсці конкурс на "Славянскі базар у Віцебску". Як бачыце, трэба, мабыць, папраўдзе занатоўваць свае думкі, каб яны матэрыялізаваліся. Нават калі не верыць ва ўсялякую містыку, гэтаму ёсць вельмі простае тлумачэнне. Запісваючы, чалавек дакладна фармулюе сваю мту.

— Вы так гучна і безапеляцыйна зачынілі штодзённік, а між тым, маё вока паспела "схапіць" яшчэ адзін пункт. Там было: "Перамагчы на "Славянскім базары..."? Ці, можа, штосьці асабістае?"

— Вельмі асабістае.
— Выйсці замуж?
— Пахудзец на два кілаграмы.

— А навошта? На фігуру не вам скардзіцца...

— Чаму ж? Кожны павінен быць такім, якім ён падабаецца, найперш, сабе самому. Прышоўшы ў прадзюсарскі цэнтр, я адразу скінула дзесьці кілаграмаў. З аднаго боку, паралілі: тэлеэкран, як вядома, ужо сам па сабе дадае кілаграмаў пяць, калі не больш. З іншага, мне самой так больш камфортна: здаровае харчаванне, фітнес, танцы. Адчуваеш лёгкасць у целе, а з ёй — і асабліваю лёгкасць на пад'ём, дадатковую актыўнасць, жаданне ўсё ўсё здзейсніць! У жыцці столькі неспазнанага — як жа не паспрабаваць! Сёлета мяне ўпершыню запрасілі на ролю вядучай. Хацелася б прадоўжыць, але пакуль далейшыя такія прапановы даводзілася адхіляць: зноў-такі, з-за падрыхтоўкі да конкурсу. Тым жа дайвінгам хачу заняцца (пад вадой столькі цікавага!), толькі часу не стае. Калі ўдзельнічала ў шоу "Цудоўная сям'ёрка", давалося і каньковы ход засвоіць, і біятланістскай стаць. Раней не асабліва сябравала з лыжамі, а тут — навучылі, дый стралковы талент выпадкова ў сабе адкрыла.

— У вашых інтэрв'ю не аднойчы чытала, што вы, маўляў, і цвік забіць можаце, і

Шэрагам цікавых паказаў адзначыцца кінапраграма “Славянскага базару...” у гэтым годзе. Пройдзе яна ў найстарэйшым кінаатэатры краіны — віцебскім Доме кіно. Гледачы і ўдзельнікі фэсту змогуць убачыць самыя цікавыя стужкі, знятыя ў Беларусі, Расіі, Літве за апошні год, у тым ліку знакамітыя “Аўсянкі” Аляксея Фядорчанкі, трыумфатара мінулага года кінафэстывалю ў Венецыі. Да ўсяго, ж віцябчане і госці фэсту будуць мець магчымасць паглядзець дзіцячыя карціны “Рыжык у Залюстэрарчы” (Беларусь) і “Маша і мядзведзь” (Расія), мастацкія драмы “Вір” (Літва) і “Чалавек ля акна” (Расія), а таксама дакументальны праект беларускага рэжысёра Надзеі Гаркуновой “Базарны век”.

Дзень 1 ліпеня стаў для “Беларусьфільма” не толькі пачаткам новага працоўнага паўгоддзя: нарэшце, быў прызначаны кіраўнік Нацыянальнай кінастудыі. Яе дырэктарам стаў добра вядомы ў свеце кіно кіназнаўца Алег СІЛЬВАНОВІЧ. Цягам пяці апошніх месяцаў Алег Ігаравіч узначальваў Дэпартамент па кінематаграфіі Міністэрства культуры краіны. Прызначэнне супала з уступленнем у дзеянне Указа Кіраўніка дзяржавы № 145 ад 14 красавіка 2011 г. “Аб некаторых пытаннях падаткаабкладання ў сферы культуры і інфармацыі”. Згодна з гэтым дакументам, кінавытворчасць у нашай краіне атрымлівае шэраг значных падатковых ільгот і прэферэнцый. Так, прадугледжаны льготы на падатак на дадатковую вартасць, падатак на прыбытак, нерухомаць і зямельны падатак для арганізацый, якія займаюцца кінавытворчасцю і кінапракатам, спонсары ж кінавытворчасці атрымаюць падатковую льготу ў 10% на падатак на прыбытак. Рыхтуюцца змяненні ў “Закон аб кінематаграфіі” і іншыя заканадаўчыя акты, якія павінны зрабіць працу беларускіх кінематаграфістаў больш прывабнай, а дзяржаўныя датацыі ў гэтай сферы — больш эфектыўнымі.

Менавіта на новыя правілы, якія фактычна пачалі дзейнічаць у нашай краіне ў дачыненні да кінавытворчасці, выказаў вялікі спадзяванні міністр культуры Рэспублікі Беларусь Павел Латушка пад час прадстаўлення Алега Сільвановіча калектыву студыі. “Згодна з адобранай Прэзідэнтам краіны Канцэпцыяй развіцця нацыянальнай кінематаграфіі да 2014 года, адной з галоўных мэт з’яўляецца стварэнне ў сферы кіно канкурэнтаздольнага асяроддзя. Указ Кіраўніка дзяржавы, што ўступіў у сілу, і шэраг іншых заканадаўчых захадаў, якія, як чакаецца, неўзабаве будуць зроблены, якраз накіраваны на тое, каб спрыяць павышэнню долі прыватных інвестыцый у кінавытворчасць і кінапракат, развіццю дзяржаўна-прыватнага партнёрства ў сферы кіно, — падкрэсліў міністр. — Што да “Беларусьфільма”, то ад яго новага кіраўніцтва чакаецца павелічэнне мастацкага і тэхнічнага ўзроўню прадукцыі студыі, яе большай жанравай рознабаковасці, запатрабаванасці айчыннага кіно гледачом у Беларусі і за межамі нашай краіны. Прыярытэтным у бліжэйшай будучыні мусіць быць і з’яўленне Нацыянальнага кінапраекта, які, зразумела, павінен прысвяцца нацыянальнай гісторыі і культуры. Дзяржаўныя выдаткі на кінавытворчасць павінны выкарыстоўвацца больш эфектыўна, чым раней. Чакаем мы і пашырэння супрацоўніцтва з замежнымі партнёрамі, у тым ліку тэлеканаламі. На “Беларусьфільм” трэба прыцягваць для працы моладзь. Нацыянальная кінастудыя павінна вярнуць сабе аўтарытэт у нашым грамадстве і дабіцца прызнання за мяжой”.

Пасля цырымоніі прадстаўлення калектыву Алег Сільвановіч, ужо на новай пасадзе, адказаў на некалькі пытанняў карэспандэнта “К”.

— Алег Ігаравіч, дазвольце павіншаваць вас з першым днём на новай пасадзе! Якім чынам плануецца будаваць стратэгію дзейнасці “Беларусьфільма”, як студыя будзе развівацца: за кошт уласных праектаў або выступаць у ролі кінафабрыкі, што прапануе свае паслугі прадзюсарскім кампаніям?

— Канцэпцыя дзейнасці любой студыі — гэта яе “ноу-хаў”, якое звычайна не агучваюць... Таму на ваша пытанне магу адказаць так: студыя будзе працаваць, займаючыся ўсімі напрамкамі, у тым ліку прадастаўленнем паслуг іншым кампаніям, але свая якасная вытворчасць заўсёды павінна з’яўляцца прыярытэтам для Нацыянальнай студыі. Галоўная задача тут — павелічэнне колькасці ўласнай прадукцыі, якое можа быць дасягнута толькі з паспяховым развіццём дзяржаўна-прыватнага партнёрства ў кінематаграфічнай сферы, прадзюсарскага падыходу да вытворчасці стужак. У гэтым плане нам трэба

— Ці плануецца пэўныя змены ў структуры самой Нацыянальнай кінастудыі?

— Што да калектыву, то рэзкія змены ў ім могуць аказацца надта крытычнымі для тых праектаў, якія ўжо запушчаны ў вытворчасць. Я ўпэўнены ў тым, што галоўны здабытак “Беларусьфільма” — яго супрацоўнікі. Зразумела, тыя, для каго кіно з’яўляецца не проста прафесіяй або сродкам заробку, а ладам жыцця. У дачыненні да кінастудыі нельга выкарыстоўваць тыя самыя “рычагі кіравання”, як на звычайным прамысловым прадпрыемстве, таму што тут кожны член каманды дадае да агуль-

Задача для “Беларусьфільма”

Рэцэпты развіцця “новай кінастудыі”

не саромецца вучыцца ў расійскіх кінематаграфістаў ды спецыялістаў з іншых краін, дзе паспяхова ўжываюцца такія падыходы. Што да пэўных “рэцэптаў”, то магу прывесці адзін, абсалютна дакладны: калі прыходзіць на працу кожны дзень на гадзіну раней, а сыходзіць — на адну-дзве пасля сканчэння працоўнага дня, то аддача ад тваёй дзейнасці рэзка павялічваецца, твае высілкі робяцца плённымі.

нага выніку паліва сваёй крэатыўнасці. Я ведаю гэта дакладна, бо летась займаўся ў адным з павільёнаў “Беларусьфільма” фотаздымкамі для кінакалендара і бачыў, з якой ахвотай ды творчым натхненнем працаваў персанал. Наогул, супрацоўнікі кінастудыі — асобы творчыя, якім можна і трэба дараваць пэўную эмацыйную ўзбуджанасць, рэзкасць, бо разумееш: яны хвалюцца за вынік сваёй справы. Вось такія людзі і

будуць працаваць на Нацыянальнай студыі надалей. Станем шукаць дадатковыя рэзервы ўнутры калектыву — далёка не ўсе яго члены расчараваны ў нашым кіно. Ёсць шмат людзей, гатовых стаць пад харугвы праекта “Новая кінастудыя “Беларусьфільм””.

— Што будзе ўяўляць з сябе “новая кінастудыя “Беларусьфільм”? Ці чакае яе пэўны рэбрэндгінг або структурныя змены?

— Структура Нацыянальнай студыі, схема яе кіравання будуць абавязкова змяняцца. Але казаць пра канкрэтныя змены можна будзе толькі праз некалькі месяцаў, калі дакладна стане вядома, на якія актывы яна можа разлічвацца: не трэба забываць, што будынак рыхтуецца да актыўнай стадыі рэканструкцыі. Патрэбна зразумець таксама, на які асабісты патэнцыял супрацоўнікаў можна разлічвацца. На “Беларусьфільме” няма “проста” супрацоўнікаў: кожны з іх — асоба, і, магчыма, гэтая асоба можа прэтэндаваць на нешта больш значнае, чым яна займалася да сённяшняга дня.

— Нацыянальная кінастудыя “Беларусьфільм” доўгія гады з’яўлялася сузаснавальнікам Мінскага Міжнароднага фестывалю “Лістапад”. На пасадзе дырэктара Дэпартаменту па кінематаграфіі вы ў апошнія месяцы займаліся падрыхтоўкай будучага кінафоруму, у тым ліку — пад час працы першага Нацыянальнага павільёна ў Кане. Якія змены чакаюць наш кінафэстываль у гэтым годзе?

— Праца над падрыхтоўкай “Лістапада-2011” — у самым разгары. Так, у Кане мы займаліся, у тым ліку, прэзентацыяй нашага кінафоруму. Дакладная яго праграма будзе абнародавана бліжэй да адкрыцця, тым не менш, магу дакладна запэўніць нашых фестывальных аматараў, што такім, як у мінулым годзе, “Лістапад” ужо не будзе. Апошнім разам наш фестываль нагадваў, хутчэй, пасяджэнні нейкага кінаклуба, а не паўнавартаснае свята кіно ў беларускай сталіцы... Форум стане больш адкрытым для шырокай публікі, з шэрагам майстар-класаў сусветна вядомых кінематаграфістаў, з якімі кіраўніцтва фэсту вядзе перамовы. Лічу, што айчынны кінафэстываль павінен быць прыцягальным, найперш — для творчай моладзі, бо ў ёй — будучае нашай нацыянальнай кінематаграфіі. Ад тых, хто сёлета прыйдзе на “Лістапад”, будзе залежыць будучае і “Беларусьфільма”. Хочацца спадзявацца, што яно будзе вартым нашага слаўнага кінамінулага!

Гутарыў Антон СІДАРЭНКА

“Кентэрвільскі прывід” з’явіцца на Беларусі

Галоўнай айчыннай кінапрэм’ерай на “Славянскім базары ў Віцебску” стане дзіцячая стужка рэжысёра Алены ТУРАВАЙ “Рыжык у Залюстэрарчы”. Карэспандэнт “К” пацікавіўся ў беларускай “каралевы спецефектаў”, як успрымаюць ейную карціну ў розных краінах і як хутка мы ўбачым новыя дзіцячыя фільмы, створаныя з дапамогай сучасных кінатэхналогій.

— Алена Віктараўна, з моманту прэм’еры “Рыжыка ў Залюстэрарчы” мінула колькі месяцаў. За гэты час са стужкай мелі магчымасць азнаёміцца замежныя гледачы і спецыялісты. Якая рэакцыя кінасупольнасці на беларускую карціну для дзяцей?

— Вельмі станоўчая. Зацікаўленыя водгукі прыходзяць з мноства краін, з поспехам прайшла прэзентацыя пад час Канскага фестывалю. Вельмі спадзяюся, што тыя, хто адказвае за продажы працоўнага паказа фільмаў на нашай кінастудыі, удала скарыстаюцца момантам, бо “Рыжык” зрабіў уражанне на прадстаўнікоў самых розных замежных тэлеканалаў і пракатных кампаній.

— Зразумела, што рэжысёр павінен займацца не толькі лёсам сваёй новай карціны, але і задумвацца аб наступнай рабоце. На чым вы сёння працуеце?

— Так, я рыхтую наступны праект па матывах казкі Аскара Уайльда “Кентэрвільскі прывід”, але дзеянне стужкі будзе разгортвацца ў нашай краіне, з удзелам беларускіх персанажаў. Пакуль праект знаходзіцца на стадыі сінOPSISу, цяпер пішацца сцэнарый, а бліжэй да канца года, спадзяюся, распачнецца непасрэдна праца над карцінай. Як і “Рыжык”, гэта будзе спалучэнне розных тэхнік, але найперш плануецца зняць цікавую казку з мноствам персанажаў, сярод якіх будуць і анімацыйныя. Не абыдзеца і без спецефектаў: камп’ютарная графіка і звычайныя здымкі будуць існаваць у стужцы на роўных. Здымак у фармаце “стэрэа 3D” пакуль не плануем: у нас няма адпаведнай апаратуры. Нават без стэрэа наш будучы праект даволі складаны з пункта гледжання пастаюўкі, але сучасны і цікавы.

С.А.
На здымках: замак, створаны пры дапамозе камп’ютарнай графікі; Алену Тураву ў ролі Каралевы хутка пабачыць у Віцебску.

Сёлета галоўны інфармацыйны партнёр "Славянскага базару ў Віцебску" — Белдзяржтэлерадыёкампанія — падрыхтавала разнастайную і маштабную праграму асвятлення віцебскага форуму. Трансляцыі адкрыцця і закрыцця фестывалю, міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстраднай песні, галаканцэрты майстроў мастацтваў, юбілейныя і сольныя канцэрты... Як падкрэсліў дырэктар музычных і забаўляльных праграм Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь Дзяніс ШПІТАЛЬНІКАЎ, "...сёлета тэлегледачы здолеюць убачыць віцебскі фестываль фактычна на 90%".

выканаўцаў, але ў гэтым выпадку ўсе зацягнутасці — дарэчы: яны толькі падкрэсліваюць "адчуванне моманту".

— **Ці прадугледжана выкарыстанне пэўных тэхнічных іннавацый для стварэння візуальна больш насычанай выявы?**

— Сёлета будзе зусім іншая сцена. У мінулы год годзе, нарэшце, удалося ўсіх запэўніць, што трэба "браць" тэлегледача не толькі імёнамі артыстаў, але і выкарыстаннем сучасных тэхналогій. Ужо летась на "Славянскім базары..." выкарыстоўваліся гэтакія ж экраны, як і на "Еўрабачанні", змяняліся пэўныя элементы сцэны. Сёлета Зіновій Марголін пайшоў яшчэ далей: пад час канцэртаў будучы апускацца і падымасца ўжо цэлыя сцэнічныя пляцоўкі, экраны будучы збірацца ў суквецце, як пясчэсткі, і г. д. Вядома, гэтыя элементы зробіць выяву больш цікавай ды разнастайнай. Што да тэлеві-

шмат), віцебскі Амфітэатр — самая прыгожая, маштабная, урачыстая. І не таму што, маўляў, беларуская, таму яе і хвалю, а таму што гэта сапраўды так. Маё меркаванне неаднойчы пацвярджалі сваёй рэакцыяй і замежныя тэлеспцыялісты, якія, пабываюшы ў Віцебску, прызнаваліся, што нават не ўяўлялі, што ў нас ладзіцца падзея такога ўзроўню.

— **Вы казалі, што на пэўныя канцэрты вам не ўдалося атрымаць правы... Можна пацікавіцца, на якія, і як прагучалі гэтыя адмовы?**

— Адмовы прадывітаваны рознымі прычынамі. Напрыклад, Валерыі Ляонцэў не захацеў, каб мы рабілі трансляцыю яго канцэрта. Але гэта не таму, што ён такі капрызлівы. Яго канцэрт пачынаецца а 18-й гадзіне. У гэты час сутак яшчэ відно, і стварыць яскравае відовішча ў такім выпадку вельмі нялёгка. Кожная дробязь, кожны правадок "лезе" ў

"Базарны век" без "але"

Дакументальная стужка "Базарны век", што будзе прэзентавана на юбілейным "Славянскім базару ў Віцебску", доўжыцца 52 хвіліны. А колькі фестывальных імгненняў у ёй занатавана — падлічыць немагчыма! Бо адных толькі ўдзельнікаў фільма, якія выступаюць у кадры з правамі, — больш за 30. А як інакш акрэсліць шлях у 20-годдзе?

— Ідэя зрабіць такі "відэаагляд", — распавядае рэжысёр стужкі Надзея ГАРКУНОВА, — зыходзіла з Аргкамітэта фестывалю. Яны прапанавалі гэта Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Беларусі, і выбар прыпаў на мяне. У мяне ўжо быў такі вопыт: пятнаццаць гадоў таму, у 1996-м, я здымала дакументальную карціну "Краіна, назва якой — фестываль!". Але тая стужка была прысвечана, найперш, самой, не пабаюся гэтага слова, феноменальнай камандзе пад кіраўніцтвам Радзівона Баса, якая і займаецца непасрэднай падрыхтоўкай ды правядзеннем гэтага буйнога форуму. Мы сачылі за тым, як яны працуюць — суткамі, без перапынку, — разам з імі не спалі... Гэты ж фільм павінен быў быць іншым: пра ўласна фестывальнае дзейства, яго ўдзельнікаў і гасцей. Як рэжысёр я працавала на "Славянскім базары..." толькі аднойчы: тры гады таму ставіла аўтарскі канцэрт Ігара Лучанка. Але душой і сэрцам заўсёды заставалася з фестывалем, нават калі сачыла за ім па тэлевізары.

Праца над фільмам ішла чатыры месяцы. Мы ездзілі ў Маскву, у Кіев, закралі гісторыю фестывалю, гутарылі з тымі, хто стаў ля яго вытокаў, з першымі вядучымі. І за гэты час яшчэ раз пераканаліся, што фестываль робіцца цягам усяго года, а ліпень — гэта толькі фінал, вяршыня вялізнага айсберга. Усе, да каго мы звярталіся, пагаджаліся на здымкі без аніякіх "але", ва ўсіх было заўважна папраўдзе неаб'явае стаўленне да фестывалю — як да чагосьці вельмі дарагога: адразу запальваліся вочы, ажывалі эмоцыі, быццам гэта было літаральна ўчора.

Такі фільм немагчыма было рабіць, уключаючы толькі прафесійныя якасці. Уся наша здымачная група аддала стужкі часцінку свайго сэрца — і карціна, на маю думку, стала падобнай да цёплага пірага, ад якога ідзе чароўны водар... Аператар Юрый Ціхановіч шукаў нечаканыя ракурсы, шмат уклаў у фільм мастак-дызайнер Віталь Савенка. У Віцебск везём ажно 300 копіяў на кампакт-дысках, каб уручыць іх фестывальнаму штабу і шматлікім гасцям. Ну, а на наступны пасля прэзентацыі дзень, 10 ліпеня, фільм будзе паказаны па Першым канале Беларускага тэлебачання.

Валошка з... экрану

— **Дзяніс, якімі прынцыпамі сёлета кіравалася Белтэлерадыёкампанія пад час падрыхтоўкі да асвятлення "Славянскага базару ў Віцебску"?**

— Асаблівых "рэвалюцый" не будзе. Мы ўжо выпрацавалі аптымальную мадэль асвятлення форуму, і калі яна — працуе, навошта прыдумляць нешта новае? Калі казаць больш дакладна, як асноўны медыя-партнёр мы ў першую чаргу пакажам амаль усе канцэрты, што будучы праходзіць у віцебскім Амфітэатры, за выключэннем тых, на якія мы не атрымалі правы. Частка канцэртных выступленняў — камерцыйная (гэта ні для каго не сакрэт), артыст можа скарыстацца правам адмовіць у трансляцыі шоу, і мяркую, што гэты падыход не з'яўляецца неспадзяванкай. Але такіх выпадкаў у нас не шмат.

Калі больш падрабязна, дык у Віцебск накіравалася спецыяльная здымачная група праграмы "Добрай раніцы, Беларусь!", якая раскажа пра ўсё, што адбываецца на фестывальнай пляцоўцы. Гэта будучы не проста сюжэты, а асобныя выпускі, якія будзе весці Святлана Бароўская, паспрабаваўшы не абмінуць увагай усіх замежных і беларускіх артыстаў.

Традыцыйныя "Дзённікі" з фестывалю — ужо вядомая тэлегледачам форма, калі яны ў прамым эфіры могуць бачыць, што адбываецца на "Славянскім базары", не забыліся і на яе. Кароткія выпускі будучы выходзіць пад час дзённага эфіру і разгорнутыя — увечары, калі нашы карэспандэнты паведамаць, што адбылося за апошнія суткі напружанага вячэрняга канцэртаў.

І абавязкова — радыё. Дзённікі, інфармацыйныя і музычныя праграмы, прамыя трансляцыі запланаваны на Першым нацыянальным канале Беларускага радыё, канале "Культура", радыёстанцыях "Беларусь", "Сталіца", "Радыус-FM". Мне здаецца, яшчэ штосьці прыдумаць ужо немагчыма: так, як мы асвятляем віцебскі форум, лічу, не асвятляе ніхто.

— **Якія канцэрты мы ўбачым у прамым эфіры?**

— У апошнія гады мы адышлі ад практыкі прамых эфіраў, таму што прамае трансляцыя канцэрта ўтрымлівае ў сабе пэўныя неспадзяванкі. Да прыкладу, канцэрт можа быць заната доўгі; існуе маса момантаў, што зусім не патрэбны тэлегледачу: напрыклад, калі артыст ідзе з адной кулісы ў іншую. Таму мы імкнёмся займаць хаця б адзін дзень на мантаж: каб падрэзаць гэтыя паўзы. Так, у прамым эфіры будзе канцэрт адкрыцця і конкурс маладых

кадр. І таму Валерыі Якаўлевіч нам скажаў: "Вы ж мяне здымалі два гады таму?". "Так", — адказваем. "А давайце вы мяне здымеце наступным разам?" — "Давайце". Усё вырашылася без скандалаў.

Але магу вас суцешыць: мы будзем рабіць трансляцыю, скажам, сольніка Вячаслава Дабрыніна. Ён лёгка пагадзіўся на супрацоўніцтва.

— **Дзяніс, адказваючы за трансляцыю канцэртаў з вядомага фестывалю год за годам, вы, напэўна, неаднойчы адзначалі для сябе пэўныя змены, удалыя знаходкі ці ў цэлым рост форуму. Падзяліцеся вашымі назіраннямі, калі ласка.**

— Безумоўна, фестываль вельмі вырас. На маю думку, цяпер ён можа толькі эвалюцыянаваць — радыкальныя змены яму супрацьпаказаны. Сёння яго модна параўноўваць з "Новай хваляй", але

Дзяніс ШПІТАЛЬНІКАЎ: "З Амфітэатрам нам, тэлевізійшчыкам, пашчасціла"

зійнай тэхнікі ўвогуле — для асвятлення форуму выкарыстоўваецца усё найлепшае абсталяванне.

— **Ці магчыма ў дадзеным выпадку казаць пра пэўныя фірмовыя падыходы да справы? Усё ж такі асвятляецца фестываль не адзін год...**

— Пэўныя фірмовыя стыль стварае, дыктуе ландшафт Віцебска, Летні амфітэатр. Таму што трапляючы ў горад на Дзвіне, хочацца адразу паказаць наваколле, усе ягоныя далягяды. І ў гэтым плане праводзіцца асобная работа, пра якую не ведае глядач: калі мы ўстанаўліваем спецыяльныя ліхтары (часам за кіламетр ад Амфітэатра), каб звычайны канцэрт ператварыўся ў запамінальнае шоу, яскравае відовішча. Амфітэатр хочацца паказаць з усіх бакоў, і ў гэтым плане нам, тэлевізійшчыкам, з фактурай пашчасціла. З усіх пляцовак, якія бачыў (а бачыў я

прыгледзьцеся ўважліва — і вы заўважыце, што апошні фестываль нават больш кансерватыўны за наш "Славянскі базар...": кожны год там выступаюць адны і тыя ж выканаўцы, усё адно і тое ж, змяняюцца толькі адзін-два канцэрты ў праграме. Віцебскі ж форум штогод прапаноўвае нешта новае і, між тым, застаецца самім сабой. Лічу, пэўныя радыкальныя змены яму не патрэбны. Усе ведаюць, што "Славянскі базар..." — гэта канцэрты майстроў мастацтваў Беларусі, Расіі, Украіны, гэта канцэрты адкрыцця і закрыцця, гэта конкурс маладых выканаўцаў... Дадзеная структура, касцяк, мусіць заставацца нязменнай, каб кожны чалавек, які бачыць у праграме аб'яву "Славянскі базар у Віцебску", разумее, пра што ідзе гаворка. І вынаходзіць веласіпед тут мне падаецца справай залішняй.

Занатавала Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

Прэса ў рэжыме Wi-Fi

"Двухтомная" энцыклапедыя свята

Міжнародны прэс-цэнтр "Славянскага базару..." за некалькі дзён да форуму нагадваў хуткасны цягнік, што прыпыніўся на час у чыгуначным дэпо, перш чым экспрэсна "рвануць" ва ўсе краіны свету адначасова. Кіраўнік "цягніка" Аркадзь Шульман, карыстаючыся кароткатэрміновым зацішшам, давёў у гутарцы, што дзейнасць МПЦ ад леташняга свята да сёлета, юбілейнага, вызначалася насычанасцю як ніколі.

Шульмана, складае цэласны летапіс валошкавага свята (на кожны фестывальны год прыпадае больш чым па сотні такіх інфармацый). Плюс каля 400 маляўнічых фотаздымкаў на 352-х старонках.

Другі юбілейны "том" якасна адрозніваецца ад першага па тэхналогіі выдання і наяўнасці лічбавага друку. Істотная розніца назіраецца і ў ёмістасці: другое дзесяцігоддзе "Славянскага базару..." па ўсіх законах дыялектыкі стала больш багатае на падзеі. Але агульны стыль, энцыклапедычнасць выкладання ў абодвух выданнях захаваны наўмысна. "Двухтомнік" стане адметным фестывальным сувенірам.

Колькі слоў пра наступныя два выдання, падрыхтаваныя да сёлетага фестывалю, створаны сумесна з Віцебскай абласной бібліятэкай. Тут сабраны звесткі пра ўсе дваццацігадовыя публікацыі ў СМІ пра "Славянскі базар...". І апошняе выданне — буклет "Дзвіз фестывалю "Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення".

— У гэтым дэвізе — уся сутнасць нашага фестывалю, — распавядае Аркадзь Шульман. — Менавіта мастацтва аб'ядноўвае і краіны, і творцаў, эстраду і класіку, фальклорны танец і балет, маладое пакаленне і больш сталае... Буклетік — невялікі, але мы пераклалі фестывальны лозунг на 17 моў... Аказалася, і шрыфты кампануюцца побач вельмі арганічна, як складнік аднаго цэлага.

Цяпер — пра тэхнічную ўзброенасць прэс-цэнтра. Гэта восем стацыянарных камп'ютараў з неабложай інтэрнэткавай хуткасцю. Але большасць журналістаў прыязджаюць на фестываль са сваімі ноўтбукамі, і практыка паказвае, што "жалеза" ім не надта патрэбна, адно толькі — зручны стол і Wi-Fi. Усё гэта (а дакладней — 20 рабочых месцаў і зручны выхад у Інтэрнэт), па словах Аркадзя Шульмана, журналістам сёлета гарантавана.

Яўген РАГІН

Па-першае, трэба было забяспечыць фэст друкаванай юбілейнай прадукцыяй. Па-другое, не спыняўся, як і заўжды, працэс тэхнічнага ўдасканалення "прэс-цэнтраўсіх" магчымасцямі.

Сёлета да XX Міжнароднага фестывалю пад-

рыхтавана чатыры выдання. Буклет "рабочага", умоўна кажучы, зместу выпускаецца да кожнага свята. А вось юбілейныя альбомы — сапраўдны эксклюзіў. Першы пабачыў свет у 2001-м. Другі называецца "Славянскі базар у Віцебску. Другое дзесяцігоддзе". Як і першы, ён багата ілюстраваны, утрымлівае падрабязную фестывальную гісторыю, звесткі пра рэжысёрска-пастаноўчыя групы, канцэртных выканаўцаў, работнікаў адміністрацыі. Ёсць нават падрабязныя даныя пра "эвалюцыю" і сённяшняю тэхнічную ўзброенасць сцэны Амфітэатра. Кожная з кароткіх інфармацый, па словах Аркадзя

Акадэмія для геніяў

Гэты містычны дом па віцебскай вуліцы газеты "Праўда"

Мемарыяльная шыльда сведчыць, што ў гэтым будынку знаходзіліся **Вышэйшае народнае мастацкае вучылішча (1918 — 1920 гг.), майстэрні УНОВИС (1920 — 1922 гг.), Вольныя мастацкія майстэрні (1920 — 1922 гг.), мастацка-практычны інстытут (1922 — 1923 гг.). А яшчэ Марк Шагал марыў стварыць тут акадэмію для мастакоў. На жаль, не ўсе мары здзяйсняюцца пры нашым жыцці. Тут, дзе калісьці разам з Шагалам "зацвярджалі" новае мастацтва Эль Лісіцкі, Вера Ермалаева, Казімір Малевіч, пэўны час месціўся вылічальны цэнтр гарадской архітэктурнай службы. Тым не менш, творчая "біяграфія" будынка па віцебскай вуліцы газеты "Праўда" (колішняй Уваскрэсенскай) менавіта сёння займела свой працяг.**

Справа ў тым, што днямі дом, пры непасрэднай падтрымцы абласных і гарадскіх улад, перайшоў на баланс аддзела культуры Віцебскага гарвыканкама і неўзабаве стане своеасаблівым філіялам Віцебскага цэнтра сучаснага мастацтва. Ужо ў верасні бягучага года віцебскія мастакі збяруцца ў мясцовай майстэрні.

Пра мару Шагала мне распавёў дырэктар ЦСМ Андрэй ДУХОУНІКАЎ, мастак, ініцыятар і арганізатар шматлікіх творчых акцый. Шагал, маючы мандат ад Луначарскага на "творчыя паўнамоцтвы" і затоенае жаданне стварыць мастацкую акадэмію, пачаў шукаць адпаведны будынак. Ім аказаўся асабняк па Уваскрэсенскай, што прыналежаў калісьці Ізраілю Вольфавічу Вішняку. Асабняк нацыяналізавалі, і ў яго распачалося новае творчае жыццё. Менавіта тут

была створана віцебская мастацкая школа, што ўразіла свет новымі фарбамі. Дарэчы, фарбу для мастакоў Марк Шагал таксама нацыяналізаваў, ушчэнт абяздоліўшы мясцовых рабцяг-маляроў.

Шагалу, перакананы Андрэй Духоўнікаў, дапамаглі апантанасць і рэвалюцыя. Хлопчык з беднай яўрэйскай сям'і захацеў адчуць творчую асалоду ад рэалізацыі рэвалюцыйнай ідэі пра роўныя магчымасці, ад акумуляцыі менавіта ў прыфрантавым Віцебску неверагодных па патэнцыяле мастацкіх сіл. Марк Шагал быў ідэалагістам. Ён палыміяна і самаадда-

на жадаў, каб новая мастацкая акадэмія ўзнікла не ў Маскве, не ў Санкт-Пецярбургу, а менавіта ў правінцыйным Віцебску. І ўтульны дом на Уваскрэсенскай даў прытулак сапраўдным геніяў. Сярод вучняў былі і падлеткі, і сталыя творцы ва ўзросце за 60 гадоў. А выкладчыкі не толькі працавалі ў гэтым доме, але і жылі тут са сваімі сем'ямі. У адным з пакояў нарадзілася, да прыкладу, дачка Малевіча. Цудоўна захаваліся

УНОВИС, чэрвень 1922 г. Стаяць (злева направа): І.Чэрвінка, К.Малевіч, Я.Раяк, Н.Коган, М.Суцін, Л.Юдзін, Я.Магарыл; сядзяць (злева направа): М.Векслер, В.Ермалаева, І.Чашнік, Л.Хідзекель.

Мемарыяльная дошка і фрагмент фасада будынка былога Віцебскага вышэйшага народнага мастацкага вучылішча.

ўваходныя дзверы, нават — кабінет Марка Шагала, з балкона якога адкрываецца від на віцебскі зялёны дворык...

У чым таямнічасць, сакральнасць, нават містычнасць гэтага дома? Хая б у тым, што пад час вайны літаральна ўся вуліца была знішчана, а будынак вучылішча застаўся, прынамсі, фасад няк не пашкодзіўся. Дух высокага віцебскага мастацтва, якое і язык не павернецца назваць правінцыйным, застаецца невынішчальным.

Сем гадоў ішло змаганне за гэты будынак. На сёння ўжо існуе акт аб яго перадачы на баланс аддзела культуры гарвыканкама і, адпаведна, — Цэнтра сучаснага мастацтва. Як жа будзе выкары-

тоўвацца дом па вуліцы газеты "Праўда"?

— Ідэй вельмі шмат, — кажа дырэктар ЦСМ Андрэй Духоўнікаў. — Найперш створым там шматфункцыянальны музейны комплекс з мемарыяльнымі пакоямі, карціннай галерэяй і творчай майстэрняй для маладых віцебскіх мастакоў...

Мэта ЦСМ, як перакананы яго кіраўнік, — працяг традыцый віцебскай мастацкай школы, развіццё нацыянальнага беларускага мастацтва. І дом па вуліцы газеты "Праўда", дзе неўзабаве распачнецца капітальнае аднаўленне, адыграе ў гэтым працэсе адну з немалаважных роляў. Як і больш за 90 гадоў таму.

Яўген РАГІН

Інтэр'ер — па плане

Фестывальныя праекты сядзібы Рэпіна

У гэтыя "валошкавыя" фестывальныя дні **Музей-сядзіба Ільі Рэпіна "Здраўнёва", па традыцыі, надзвычай актыўна працуе з айчыннымі і замежнымі турыстамі, прапаноўваючы заўсёды новы выставачны прадакт.**

Гэтым разам у дзень адкрыцця "Славянскага базару ў Віцебску" ў "Здраўнёве" адбудзецца вернісаж акварэльных работ мясцовага мастака Аляксандра Шыёнкі. Акрамя таго, у гэты час у музеі, які, дарэчы, будзе працаваць пад час фестывалю да 20.00, без выхадных, будуць дэманстравацца і творы мастакоў Наталлі Самсонавай і Сяргея Сотнікава.

Але "Здраўнёва", што ў свой час аднаўлялася пры актыўным удзеле рэдакцыі "К", збірае вакол сябе не толькі цікаўных турыстаў, але і нашчадкаў знакамітага мастака, а таксама знаўцаў яго творчасці. У прыватнасці, у ліпені бягучага года музей, які знаходзіцца за 16 кіламетраў на поўнач ад Віцебска, на беразе Заходняй Дзвіны, збіраюцца наведаць спадкаемцы мастака Ільі Рэпіна ў складзе 19 чалавек, якія сёння жывуць у Францыі. Яны таксама завітаюць на малую радзіму мастака — горад Чугуеў на Украіне, дзе ёсць мемарыяльны музей знакамітага майстра, а таксама ў Музей-сядзібу Рэпіна "Пенаты", што знаходзіцца непадалёк ад Санкт-Пецярбурга, Трацякоўскую галерэю ў

Маскве, у якіх захоўваюцца шэдэўры жывапісца.

Нельга не адзначыць і яшчэ адзін важны факт: у Санкт-Пецярбургу ўтварыўся клуб прыхільнікаў "Здраўнёва". Ім кіруе мастацтвазнаўца і гісторык Наталля Баклан. Госьці з берагоў Нявы ўжо прывезлі ў падарунак музею "Здраўнёва" сотні рэчаў XIX — пачатку XX стст. У планах музея, па словах яго дырэктара Аляксея Сухарукава, — з дапамогай клуба прыхільнікаў аднавіць інтэр'еры майстэрні мастака, а таксама спальных пакояў яго дачок.

Нагадаем, што з 1992 г. у Здраўнёве праводзяцца рэпінскія пленэры. У ліпені 2009-га ў музеі была адкрыта Школа юнага мастака краін СНД.

І вельмі важна, што з кожным годам з'яўляецца ўсё больш наведвальнікаў музея і прыхільнікаў бессмяротнага таленту Рэпіна. Нават у час вясялля многія маладыя пасля ЗАГСа робяць падарожжа ў Здраўнёва, каб сфатаграфавалі на ўлонні рэпінскай прыроды. Упэўнены: на такой прыгожай зямлі проста не можа не нарадзіцца шчаслівай новай беларускай сям'я!

Канстанцін КАРНЯЛЮК, краязнаўца Віцебск

На здымку: музей-сядзіба Ільі Рэпіна "Здраўнёва". Фота Юрыя ІВАНОВА

Для многіх турыстаў фестываль з'яўляецца добрай нагодай пазнаёміцца з мінуўшчынай і культурнай спадчынай таго горада, дзе ён праходзіць. І Віцебск — не выключэнне. Тым больш, тут сапраўды ёсць што паглядзець і пра што даведацца. Паспрыяе гэтаму і гісторыка-краязнаўчы мультымедычны праект "Замкі Віцебска: старонкі слаўтай гісторыі", які ажыццявіўся дзякуючы прыватнай ініцыятыве пры падтрымцы супрацоўнікаў Віцебскага абласнога краязнаўчага музея, выкладчыкаў кафедры гісторыі Беларусі Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Пятра Машэрава. А ў дні "Славянскага базару ў Віцебску" ў выставачнай зале "Духаўскі круглік" будзе дэманстравацца экспазіцыя "Праз гісторыю ў сучаснасць", прысвечаная гісторыі віцебскіх замкаў.

тэrv'ю, прысвечаныя мінуламу горада. Дзякуючы аповедам вядомых беларускіх археолагаў Ігара Цішкіна, Тацяны Бубенька, Леаніда Калядзінскага, Аляксандра Сажына, якія ў розныя часы займаліся раскопкамі на тэрыторыі Віцебска і літаральна адкрывалі для грамадства гісторыю замкаў, на экране манітора ажываюць надзвычай цікавыя моманты з гісторыі горада.

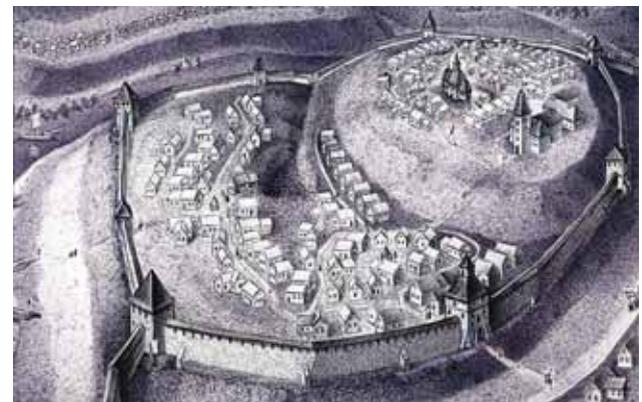
Арганізатары спадзяюцца, што дадзены праект прыцягне ўвагу віцябчан і гасцей горада

Мультымедыя-замак

Першапачаткова быў аб'яўлены конкурс творчых работ, прыняць удзел у якім маглі маладыя людзі ва ўзросце ад 16 да 25 гадоў. Удзельнікі мусілі выбраць адну з трынаццаці тэм, прысвечаных гісторыі віцебскіх замкаў. Яны ахоплівалі палітычнае і ваеннае мінулае краю і яго ўплыў на лёс віцебскіх замкаў, архітэктурны і горадабудаўнічы генезіс замкавых тэрыторый, ролі разнастайных асоб у гісторыі віцебскіх замкаў, побытавыя і штодзённыя ўмовы жыцця на гэтых тэрыторыях, асноўныя заняткі замкавых жыхароў, хронікі знішчэння ўмацаванняў.

У выніку адабраныя прафесійнымі гісторыкамі найлепшыя тэксты сталі базай мультымедычнага зборніка. Акрамя таго, арганізатары праекта "Замкі Віцебска: старонкі слаўтай гісторыі" змясцілі на дыску і цікавыя ілюстрацыйныя шэ-

Падарожжа па дзядзінцы

Так выглядаў Віцебскі замак (малюнак-рэканструкцыя).

раг, відэаэкспедыцыі па сучаснай тэрыторыі замкаў і 3D-мадэль аднаго з іх у пэўны момант развіцця.

Таксама ў мультымедычным зборніку "Замкі Віцебска: старонкі слаўтай гісторыі" сярод конкурсных тэкстаў прадстаўлены і чатыры відэаін-

да слаўтай гісторыі шматпакутнага Віцебска, аховы яго гістарычнай спадчыны. Тым больш, зборнікі будуць бясплатна распаўсюджвацца арганізатарамі па бібліятэках, музеях, навучальных установах горада.

К.А.

М.Шагал. "Аўтапартрэт". 1910 г.

...Паўстагоддзя таму я бачыў ягоныя жывапісныя работы толькі ў рэпрадукцыях, ды і тое таму, што ў ленинградскай універсітэцкай бібліятэцы знайшліся шыкоўныя альбомы выдавецтва "Скіра". Тады мне здавалася, што Шагал як жывапісец — блізікі сваяк геніяльнага самавука Ніка Пірасманавілі. Праўда, Пірасмані быў мастаком асабліва "ад зямлі" і з непасрэдным наіўна-паэтычным бачаннем свету ствараў свае статычныя, велічна-ўрачыстыя карціны з побыту жыццелюбівых грузін; Шагал жа — ірацыянальны "лятаючы візіянер", які як бы з нябёс азіраў сваю Віцебшчыну і на яе "матэрыяле" вынаходзіў свой, адметны, фальклор, арыгінальную іканаграфію, заснаваную на яўрэйска-беларуска-рускім грунце. Зрэшты, я і сёння схіляюся да падобнай думкі.

гал: у Віцебску, аб чым сведчаць ягоныя ўспаміны "Маё жыццё", упершыню выдадзеныя ў Парыжы ў 1931 г. у выдавецтве "Stock". Апрача таго, яшчэ ў першых артыкулах аб ім (1916 — 1918 гг.) месцам нараджэння лічыцца Віцебск. Тым не менш, нават ў нядаўнім маскоўскім альбоме "Марк Шагал" аўтар тэксту С.Каралёва піша, што Шагал "нарадзіўся 6 ліпеня 1887-га ў мястэчку Ліэзна, непадалёку ад Віцебска", і што "...у той дзень, калі ў Шагалаў з'явіўся першынец, у Ліэзне здарыўся пажар". Усё гэта, акрамя даты на-

за турмой", дзе на свет Божы з'явіўся хлопчык, не захавалася. Але на самым пачатку стагоддзя, пасля смерці дзяды Шагала, вядомага на ўсю акругу мяснік-гандляра, "паважанага старога з доўгай чорнай барадой", бацькі змянілі месца жыхарства ў тым жа раёне, а потым набылі аднапавярховы цагляны дом са склепам на Пакроўскай вуліцы, непадалёк ад вакзала. Потым прыбудаваў яшчэ некалькі будынкаў. Захаваўся шэраг шагалаўскіх малюнкаў бацькоўскага дома, выкананых тушшу. Тут сёстры Марка пражы-

"Тут мая душа. Тут і шукайце мяне..."

Родны Віцебск Марка Шагала

М.Шагал. "Дзень нараджэння". 1915 г.

М.Шагал. "Мастак з пеўнем".

ў Маскве, дзе спрабаваў узяць інтэрв'ю ва ўдавы мастака — Валянціны Бродскай, але не ўдалося: занадта шмат было такіх інтэрв'юераў, і прабрацца да яе было немагчыма. Хаця здалёку, у натоўпе, пачуў ейныя словы: маўляў, любімымі рускімі мастакамі ў Шагала былі... Левітан і Урубель. Але справа не ў гэтым. Я ўпершыню "жыўцом" пабачыў алагічныя, парадаксальныя палотны Шагала. Больш за ўсё мяне тады ўразіла па-дзіцячы прастадушная нязмушанасць экспрэсіўна-вострых карцін, эмацыйная інтэнсіўнасць, нястрымнасць колеру, які ў вялікіх колькасцях цяжка ўспрымаецца.

І тады я зразумеў, што алхімія яго каларызму, які аб'ядноўвае фантазію і рэальнасць, не паддаецца славеснаму апі-

санню. Казаць пра Шагала ў сувязі з нейкімі "ізмамі" ў мастацтве ХХ ст. яшчэ менш плённа, хаця і сюррэалісты, і экспрэсіяністы лічылі яго "сваім". Наконт гэтага сам Марк Захаравіч казаў: "Сюррэалізм? Вам абавязкова патрэбна якая-небудзь "этыкетка"? Не ведаю. Сам я ніколі не разумеў, што мелі на ўвазе, калі мяне называлі сюррэалістам, і слова гэтае я не люблю. Я не лічу сябе прыналежным ні да якога кірунку. Мая справа — фарба, чысціня, любоў. Нічога іншага мне не трэба. Але гэта не кірунак, а — перакананне..."

Як бы там ні было, не падлягае сумненню: усё, што Шагал зрабіў у мастацтве, было народжана толькі любоўю. Любоўю да "роднога очага" і "отеческих гробов" Віцебска, да яго бясконцых платоў і шыкетнікаў, пакарабачаных ад старасці хат, да вулічных пеўняў-піжонаў, да акрабатаў, паэтаў і музыкантаў, якія ў творчай страсці губляюць галаву. Канешне ж, ён бязмерна любіў і Францыю, але гэтую краіну мастак усё роўна бачыў праз прызму Віцебска, бо ў Францыі (ды і ў іншых краінах) ён працягваў маляваць родны горад і яго жыхароў амаль до самай смерці. І, па вялікім рахунку, (даруйце за фантазію) ён мог бы быць перапахаваны на радзіме. Як, напрыклад, Фёдар Шаляпін, Мікалай Агароў, Аляксандр Глазуноў, Іван лын...

І ўсё ж: дзе нарадзіўся Шагал? У Віцебску або ў Ліэзне? У розных даследаваннях месца нараджэння мастака называюць па-рознаму. Але мяркую, што на гэтае пытанне даўным-даўно адкажа сам Ша-

раджэння, не адпавядае сапраўднасці. Шагал піша: "Мама расказвала, што якраз, калі я нарадзіўся, у маленькім дамку ля дарогі, па-за турмой, на ўскаіне Віцебска ўспыхнуў пажар. Агонь ахапіў увесь горад, уключаючы бедны яўрэйскі квартал..." Так, пажар — быў, але — у Віцебску, пра што, між іншым, 27 чэрвеня (па старым стылі) падрабязна напісала газета "Віцебскія губернска навіны": "24 чэрвеня г. Віцебск спасцігла вялікае няшчасце. А другой гадзіне дня, пры моцным ветры, у другой частцы горада, за Магілёўскім базарам, каля Сянной плошчы, загарэліся крамы купца Магарыла. Пажар хутка перайшоў на дом Левінтавых; адсюль польшыма хутка перакінулася на суседнія дамы і Вялікую Магілёўскую вуліцу, дзе агонь ахапіў адразу некалькі кварталаў дамоў..."

Захаваўся стары фотаздымак гэтага пажару 24 чэрвеня 1887 г. Аднак пераклад той даты са старога летапісання на новае быў кімсьці зроблены недакладна, з памылкай на адзін дзень: мастак нарадзіўся ў Віцебску 24 чэрвеня па старым стылі, а па новым — 6 ліпеня, але не 7-га, як лічылася раней і ўвайшло ў многія кнігі ды энцыклапедыі свету.

Што да Ліэзна, дык карэннымі жыхарамі гэтага мястэчка XVI ст. былі многія "дзіўныя сваякі" (дзяды, дзядзькі, цёткі, сёстры), а таксама бацькі Шагала, якія ў Віцебск нечакана-негадана пераехалі незадоўга да нараджэння сына Майсея: Маркам ён стане толькі ў Парыжы. Хата на гарадской ўскаіне, якая называлася Пескавацік, "ля самай Суражскай шашы,

лі да 1922 года. Да гэтага часу ў жывых ужо не было ні маці Фейге-Ітэ (пайшла з жыцця ў час Першай сусветнай вайны), ні "загадкавага і сумнага" таты Хацкеля-Мордуха (загінуў пад калёсамі аўтамабіля ў 1921 г.). Потым, калі сваякі пераехалі ў Петраград, дом засялілі чужыя людзі. У час Вялікай Айчыннай былыя шагалаўскія драўляныя пабудовы згарэлі, засталіся толькі цагляныя сцены. Пасля вайны дом быў адрамантаваны новымі ўладальнікамі — сям'ёй Мейціных, а ў сярэдзіне 1990-х — цалкам адрэстаўраваны дзяржавай. 6 ліпеня 1997 года ў гэтым будынку быў адкрыты, нагадаю, Дом-музей мастака. А што да Ліэзна, дык, сапраўды, Марк потым любіў прыязджаць у стары дзедзюўскі дом, які заўсёды, пах "свежымі каровінымі скурамі", і натхнёна маляваць там свае наіўныя карціны. Можна, таксама прыкладна ў той жа час натхнёна маляваў грузінскі сабрат Шагала па пэндзлі Ніка Пірасмані свае "лятаючыя" прасавільды над уваходам у пральні альбо рознакаляровыя "рэкламныя" шклянныя шары, якія выстаўляліся ў вокнах аптэк...

...Першую адукацыю Марк атрымаў у пачатковай яўрэйскай рэлігійнай школе — хедэры. Вучыўся вельмі дрэнна, бо быў вельмі няўважлівым. Затое менавіта тут зацікавіўся Бібліяй, якая, пачынаючы з 30-х гадоў, пачала адыгрываць вялікую ролю ў яго творчай спадчыне. Таксама вучыўся граць на скрыпцы і нават спяваць. Потым Марк да 1905 г. займаўся ў гарадскім чатырохкласным вучылішчы з рамесным, сталерна-такарным ухілам. І тут таксама хлопца вучыўся — горш няма куды: на "тройкі" і "двойкі". Другі клас ледзь адолеў за два гады. Ці скончыў ён гэтае вучылішча — невядома, аднак затое вядома, што яго аднакласнікамі былі будучы вялікі скульптар Осіп Цадкін і будучы віцебскі мастацтвазнаўца Іван Фурман, і што менавіта ў гэтай установе ў Марка Шагала ўпершыню прачнулася сур'ёзная цікавасць да жывапісу. А калі трапіў у Школу жывапісу і рысунка мясцовай славуці Юдэля Пэна, ужо ведаў, што дакладна будзе мастаком, і нікім іншым: ні прыказчыкам, ні бухгалтарам, ні кантарам у сінагозе, ні, у лепшым выпадку, зольным фатографам.

Толькі цягам двух месяцаў Марк наведваў студию Ю.Пэна, але і за гэты кароткі час паміж старым Пэнам і юным Шагалам склаліся сяброўскія і вельмі даверныя адносіны. Разам з настаўнікам ён хадзіў на эцюды ў навакольныя кулкі Віцебска, маляваў крутабокія жывапісныя дамкі, вуліцы, літары, розносычкаў вады, гандляроў рыбай. У сярэдзіне 20-х, ужо ў эміграцыі, Марк Захаравіч пісаў: "Я люблю Пэна. Ён жыве ў маёй памяці, як і тата..." Хаця пра непасрэдна ўплыў жывапісу Пэна на Шагала-жывапісца казаць не буду: па сутнасці, яго не было, што б там ні даводзілі прыхільнікі падобнага сцвярджэння. А як чалавек, глыбока аддадзены мастацтву, як "сумленны працаўнік-мастак і першы настаўнік", Пэн, канешне ж, заўсёды быў для Шагала вялікім аўтарытэтам.

(Працяг будзе.)
Барыс КРЭПАК

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20. Тэл.: 227 45 62.
Экспазіцыі:
 ■ Мастацтва Беларусі XII — XIX стст.
 ■ Мастацтва Беларусі канца XIX — пач. XXI стст.
 ■ Мастацтва Расіі XVIII — пачатку XX стст.
 ■ Мастацтва краін Усходу XV — XX стст.
 ■ Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.
 ■ Экспазіцыя жывапісу, скульптуры, графікі мастакоў 1940-х — 1980-х гг.
Выстаўкі:
 ■ Выстаўка аднаго шэдэўра: іранскі тэбрызскі дыван.
 ■ Выстаўка графікі **"И прелести твоей секрет разгадке жизни равнослен..."**. Да 18.07.2011.
 ■ **"ТРОГАТельная выставка"**. Да 18.07.2011.
 ■ Выстаўка **"Італія, радзіма натхнення"**. Да 04.09.2011.
 ■ **"Класіка графікі"**.
 ■ **"Беларускія мастакі ў свеце"**.
 Філіялы
 Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь:

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ, КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА ПЕРШАЙ ПАЛОВЫ XIX ст."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а.
 Тэл.: 227 87 96.
 ■ Пастаянная экспазіцыя.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА ў в. Раўбічы

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі р-н. Тэл.: 507 44 68.

■ Выстаўка **"Таямніцы дрэва. Разьба па дрэве, чаканка"**.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ ў г. МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37. Тэл.: (8-0222) 22 48 87.
 ■ Пастаянная экспазіцыя **"Культура І-й пал. XIX ст."**.
 ■ Выстаўка работ навучэнцаў Магілёўскай ДШМ.

МУЗЕІ *

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 227 43 22.
Экспазіцыі:
 ■ **"Мастацтва ў гарадской культуры XIX — пачатку XX стст."**.
 ■ **"Старажытная Беларусь"**.
 ■ **"Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы"**.
 ■ **"З крыніц адвечнай прыгажосці"**.
 ■ **"Водбліскі ваеннай славы"** (еўрапейская зброя і вайсковае абмундзіраванне XIX — 1-й пал. XX стст.).
Выстаўкі:
 ■ **"Экспануецца ўпершыню"**.

казак Якуба Коласа.
Выстаўка:
 ■ **"З узбекам песню адной мовай складалі аб вайне..."**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 227 78 66.
 ■ Пастаянная экспазіцыя **"Жыццё і творчасць Янкі Купалы"**.
 ■ Цыкл музейна-педагагічных заняткаў з элементамі тэатралізацыі **"Дзядзька Янка, добры дзень!"** для дзяцей малодшага школьнага ўзросту і сямейнага наведвальніка.
 ■ Музейная гульня **"У пошуках Папараць-кветкі"**.

ная дзейнасці беларускіх аб'яднанняў у замежжы, а таксама літаратурная выстаўка "Письменнікі беларускага замежжа".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 25а. Тэл.: 226 03 98.
Экспазіцыі:
 ■ Пастаянная экспазіцыя. **Выстаўкі:**
 ■ **"Пераможцы"**.
 ■ **"Вітражы партызанскай мудрасці і кемлівасці"**.
 ■ **"Дарогамі Перамогі. Бацька і сын Федарэнкі"**. Да 31.08.2011.
 ■ Фотавыстаўка Ларысы Салодкінай **"Творцы Перамогі"**.
 ■ **"Абаронцам Айчыны"**.

"Культавыя прадметы" ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).

■ **"Загадкавыя фантазіі мора"** (грот палаца).
 ■ Экспазіцыя, прысвечаная дзяржаўнаму дзеячу СССР А.Грамыку.
 ■ **"Чырвоная гасцеўня"**.
 ■ **"Зала ўрачыстых прыёмаў"**.
 ■ Экспазіцыя адкрытага захавання археалагічнай калекцыі музея (цокальны паверх паўднёвай галерэі).
Вежа палаца Румянцавых і Паскевічаў Экспазіцыя **"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы"**

калекцыя галубоў **"Сімвал міру і любові"**.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 60 60.
 ■ Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
 ■ Пастаянная выстаўка тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
 ■ На тэрыторыі музея працуе пневматычны цір.
 ■ **"Музей крыміналістыкі"**.
Выставачная зала:
 ■ Падрыхтоўка новай выстаўкі.

ГАЛЕРЭІ *

ПАЛАЦ МАСТАЦТВА

г. Мінск, вул. Казлова, 3. Тэл./факс.: 290 60 10.
 ■ Персанальная выстаўка Мікалая Несцяраўскага.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ "УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ"

г. Мінск, Кастрычніцкая плошча, 1 (Палац Рэспублікі). Тэл.: 227 26 12.

■ Выстаўка дыпломных прац дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў.

КАРШІННАЯ ГАЛЕРЭЯ Г.ВАШЧАНКІ

г. Гомель, вул. Карповіча, 4, пр.Леніна, 43. Тэл.: (8-0232) 77 75 20.

Экспазіцыя: "Гаўрыла Вашчанка".

■ Выстаўка-продаж твораў выяўленчага мастацтва, сувеніраў і тавараў для мастакоў.

Выстаўкі: ■ Выстаўка алавяных салдацікаў і мадэлей караблёў А.Ляўкова.

■ Выстаўка Андрэя Смоліка **"Уздым і мары"**.
 ■ Выстаўка керамікі і жывапісу Тамары і Івана Курачыцкіх.

Праграма Першага Фестывалю мастацтваў беларусаў свету

8 ліпеня (Мінск):
 14.30 — прэс-канферэнцыя (Нацыянальны прэс-цэнтр Рэспублікі Беларусь);
 11.00 — 13.00 — сустрэчы ў Савеце Міністраў, міністэрствах і ведамствах Рэспублікі Беларусь кіраўнікоў дэлегацый і аб'яднанняў беларусаў замежжа (па папярэдняй дамоўленасці);
 з 14.00 — выступленні калектываў мастацкай самадзейнасці беларусаў замежжа на прадпрыемствах (па асобным графіку);
9 ліпеня (Віцебск):
 14.00 — 16.30 — правядзенне II пасяджэння Кансультатыва савета па справах беларусаў замежжа (Віцебскі аблвыканкам);
 18.00 — афіцыйнае адкрыццё Першага Фестывалю мастацтваў беларусаў свету і гала-канцэрт калектываў мастацкай самадзейнасці беларусаў замежжа (Канцэртная зала "Віцебск");
10 ліпеня (Мінск):
 11.00 — адкрыццё мастацкай выстаўкі "Беларускія мастакі ў свеце" (Нацыянальны мастацкі музей Беларусі);
 12.00 — адкрыццё фотавыстаўкі, прысвечанай дзейнасці беларускіх аб'яднанняў у замежных краінах (Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь);
 13.00 — адкрыццё літаратурнай выстаўкі "Письменнікі беларускага замежжа" (Музей гісторыі беларускай літаратуры);
 14.00 — канцэрт калектываў мастацкай самадзейнасці беларусаў замежжа (Беларуская дзяржаўная філармонія).

"Ротмістр Вітольд Пілецкі. 1901 — 1948". Да 24.07.2011.

Дом-музей ІЗ'езда РСДРП г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.

■ Пастаянная экспазіцыя **"Гісторыя ІЗ'езда РСДРП"**.
 ■ **"Казакі — абаронцы айчыны"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.
 ■ Пастаянная літаратурна-мемарыяльная экспазіцыя **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
 ■ Тэатралізаваная экскурсія паводле

■ Выстаўка **"Свет там думкі хітрыя знае..."** (рэклама ў перыядычным друку пач. XX ст. у артэфактах эпохі).

ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 15. Тэл.: 334 56 21.
Выстаўкі:
 ■ Выстаўка **"Сэрца майстра ўсім адкрыта"**.
 ■ **"Свет шчодры. Свет мяне паўторыць..."** (да 80-годдзя з дня нараджэння У.Караткевіча).
 ■ **"Васіль Быкаў. Шлях, вызначаны лёсам"**.
 ■ **"Спадарожнікі дзяцінства"**.
 ■ Выстаўка карцін у тэхніцы прасаванай фларыстыкі (ашыбана) мастачкі Анжалікі Чудзевіч **"Натхненне"**.
 ■ Фотавыстаўка, прысвечаная

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца Выстаўкі:

■ Выстаўка **"Бурштын — золата Балтыкі"**.
 ■ Выстаўка **"Яркая палітра шасцідзясятых"**.
 ■ **"Беларусь стваральная"**.
 ■ Выстаўка В.Касаткіна **"Жывіца. Часавыя прасторы"**.
 ■ Выстаўка Таццяны Шубінай **"Метал Скрэп-Арт. Мастацтва металічнага лому"**.
Экспазіцыі:

і Паскевічы".
Выстаўкі:
 ■ Выстаўка кніг **"Мастацтва для вечнасці"**.
 ■ Выстаўка твораў Вольгі Капачовай **"Muchos bosses"**.

Паўночнае крыло палаца Выстаўкі:

■ **Пакой крывых люстэркаў.**
 ■ **"Свет зьяроў Гомельшчыны"**.
 ■ Куток жывых экзатычных рэптылій.
Зімовы сад Свет субтрапічных раслін і жывёл.
Працуюць рэстаўрацыйныя майстэрні і аддзел па турызме (вул. Кірава, 8).
Гомельскі парк **Прыватная**

ТЭАТРЫ *

РЭСПУБЛІКАНСКІ ТЭАТР БЕЛАРУСКАЙ ДРАМАТУРГІІ

г. Мінск, вул. Крапоткіна, 44. Тэл.: 334 60 08.
 ■ 11 — **"Сонечка"** А.Паповай.

■ 5 — **"Палёты з анёлам"** З.Сагалова.
 ■ 14 — **"Нязваны госць"** С.Бартохавай.
 ■ 15 — **"Сталіца Эраўнд"** С.Гіргеля.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ

АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.
 ■ 10 — **"Вясёлая ўдава"** Ф.Легара.
 ■ 11 — **"Блакитная камяя"** К.Брэйтбурга.

■ 12 — **"Аршын мал алан"** У.Гаджібекава.
 ■ 13 — **"Бабін бунт"** Я.Пцічкана.
 ■ 14 — **"Кармэн-доіта"** Д.Вертыкмент з балета **"Шчаўкунок"**.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
 ■ 9 — **"Брэменскія музыкі"** В.Ліванава, Ю.Энціна.
 ■ 10 — **"Прынцэса і Свінапас"** Х.-К.

Андэрэна.
 ■ 11, 14 — **"Загубленая душа, або Пакаранне грэшніка"** У.Граўцова.
 ■ 12, 14 — **"Дэкамерон"** Дж.Бакача.

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА — АСВЕТНІЦКАЯ ГАЗЕТА
 Выдаецца з кастрычніка 1991 года
 Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь
 Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь
 Галоўны рэдактар — Людміла Аляксееўна **КРУШЫНСКАЯ**
Рэдакцыйная калегія:
 Лілія АНАНІЧ, Уладзімір АРЛОЎ, Міхаіл БАРАЗНА, Уладзімір ГІЛЕП, Ірына ДРЫГА, Аляксей ДУДАРАЎ, Кацярына ДУЛАВА, Валянцін ЕЛІЗАР'ЕЎ, Міхаіл КАЗІНЕЦ, Віктар КУРАШ, Барыс СВЯТЛОЎ, Святалана СУХАВЕЙ, Міхаіл ФІНБЕРГ, Леанід ШЧАМЯЛЁЎ, Уладзімір ШЧАСНЫ.
Рэдакцыя:
 Сяргей ТРАФІЛАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), Пётр ОВАД (адказны сакратар).
Рэдактары аддзелаў:
 Канстанцін АНТАНОВІЧ, Надзея БУНЦЭВІЧ, Таццяна КОМАНАВА, Барыс КРЭПАК, Настасся ПАНКРАТАВА, Яўген РАГІН, Ілля СВІРЫН, Антон СІДАРЭНКА.
Спецкарэспандэнты:
 Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ, Алена САБАЛЕЎСКАЯ, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ.
Загандчы аддзела фоталістаграфіі — Юрый ІВАНОЎ
Карэктар — Інга ЗЕЛЬГІС
Мастацкі рэдактар — Наталля ОВАД
 Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх.
Тэлефоны:
 (017) 290-22-50 (прыёмная)
 (017) 286-07-97,
 (017) 334-57-23
Тэлефон/факс:
 (017) 334-57-35
Рэкламны аддзел:
 тэл. (017) 334-57-41
 www.kimpress.by
E-MAIL: kultura@tut.by
 Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова "Культура і мастацтва" Ліцэнзія на выдавецкую дзейнасць ЛВ №02330/0003879 ад 17 красавіка 2009 г.
 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Тэл. (017) 290-22-50.
Бухгалтэрыя:
 тэл. (017) 334-57-35
Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца.
Аўтары допісаў у рэдакцыю паведамляюць сваё прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар пашпарта, дату выдачы, кім выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца работы, зваротны адрас.
Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.
Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы.
 © "Культура", 2011.
 Індэкс 63875
 Наклад 8425
 Падпісана ў свет 7.07.2011 у 16.00
 Замова 3250
РУП "Выдавецтва "Беларускі Дом друку".
 ЛП № 02330/0494179 ад 03.04.2009.
 пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

